

Försvarsutskottets betänkande 2020/21:FöU7

Samhällets krisberedskap

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår alla motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående beredning inom Regeringskansliet och berörda myndigheter. Motionsyrkandena handlar i huvudsak om skydd mot olyckor och samhällets fredstida krisberedskap.

Vissa motionsyrkanden behandlas i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden.

I betänkandet finns 20 reservationer (M, SD, C, V, KD) och fyra särskilda yttranden (M, SD, C, KD).

Behandlade förslag

Cirka 90 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Utskottets överväganden	8
En robust krisberedskap	8
Beredskapsplanering	13
Krisberedskapssamarbetet inom EU m.m.....	17
Sjö- och flygräddning	21
Riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist.....	25
Frivilliga i samhällets krisberedskap	28
Larm till nödnumret 112 via sms.....	31
Kustbevakningens roll och uppgifter m.m.....	32
Brandskydd m.m.	35
Nationell strategi för drunkningsprevention	40
Säkra möten	42
Motioner som bereds förenklat.....	44
Reservationer	45
1. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (M).....	45
2. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (SD)	46
3. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (V)	46
4. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (KD)	47
5. Ansvarsprincipen, punkt 3 (C).....	48
6. Produktion av strategiska produkter, punkt 4 (M)	48
7. Produktion av strategiska produkter, punkt 4 (V).....	49
8. Beredskapsplaner, punkt 5 (SD).....	49
9. Krisberedskapssamarbetet inom EU, punkt 6 (M).....	50
10. Krisberedskapssamarbetet inom EU, punkt 6 (C).....	51
11. Ett europeiskt godkännande av kärnkraftverk m.m., punkt 7 (M)	52
12. Sjö- och flygräddning, punkt 8 (KD).....	52
13. Riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist, punkt 9 (KD).....	53
14. Betydelsen av frivilliga för samhällets krisberedskap, punkt 10 (M) ..	54
15. Larm till nödnumret 112 via sms, punkt 11 (M).....	55
16. Kustbevakningens roll och uppgifter, punkt 12 (M).....	55
17. Kontroll av farligt gods, punkt 13 (SD).....	56
18. Tillsyn av brandsäkerheten, punkt 14 (V)	56
19. Andelen kvinnor inom räddningstjänsten, punkt 16 (C).....	57
20. Information och stöd till personer med funktionsnedsättning vid kriser, punkt 18 (V)	58
Särskilda yttranden	59
1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (M).....	59
2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)	59
3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (C).....	59
4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD).....	59

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag	61
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	61

Bilaga 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	72
---	----

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 18,

2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 24 och

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Reservation 1 (M)

Reservation 2 (SD)

Reservation 3 (V)

Reservation 4 (KD)

2. Myndigheters operativa förmåga

Riksdagen avslår motion

2020/21:2657 av Maria Nilsson (L).

3. Ansvarsprincipen

Riksdagen avslår motion

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 4 och 6.

Reservation 5 (C)

4. Produktion av strategiska produkter

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 8,

2020/21:2433 av Jörgen Hellman m.fl. (S) och

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (V)

5. Beredskapsplaner

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 45 och 46 samt

2020/21:2247 av Lars Hjälmered (M).

Reservation 8 (SD)

6. Krisberedskapssamarbetet inom EU

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 9 (M)

Reservation 10 (C)

- 7. Ett europeiskt godkännande av kärnkraftverk m.m.**
Riksdagen avslår motion
2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 7.
Reservation 11 (M)
- 8. Sjö- och flygräddning**
Riksdagen avslår motion
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40.
Reservation 12 (KD)
- 9. Riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist**
Riksdagen avslår motion
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 42.
Reservation 13 (KD)
- 10. Betydelsen av frivilliga för samhällets krisberedskap**
Riksdagen avslår motionerna
2020/21:2329 av Boriana Åberg (M),
2020/21:3036 av Annicka Engblom (M) och
2020/21:3446 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8.
Reservation 14 (M)
- 11. Larm till nödnumret 112 via sms**
Riksdagen avslår motion
2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.
Reservation 15 (M)
- 12. Kustbevakningens roll och uppgifter**
Riksdagen avslår motionerna
2020/21:2758 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 2 och
2020/21:3446 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 9.
Reservation 16 (M)
- 13. Kontroll av farligt gods**
Riksdagen avslår motion
2020/21:2218 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 41.
Reservation 17 (SD)
- 14. Tillsyn av brandsäkerheten**
Riksdagen avslår motion
2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 10.
Reservation 18 (V)
- 15. Brandstationer som skyddsobjekt**
Riksdagen avslår motion

2020/21:2768 av Ann-Sofie Alm (M).

16. Andelen kvinnor inom räddningstjänsten

Riksdagen avslår motion

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 3.

Reservation 19 (C)

17. Vatten- och branddammar

Riksdagen avslår motion

2020/21:2483 av Sten Bergheden (M).

18. Information och stöd till personer med funktionsnedsättning vid kriser

Riksdagen avslår motion

2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 12.

Reservation 20 (V)

19. Nationell strategi för drunkningsprevention

Riksdagen avslår motion

2020/21:1032 av Pia Steensland (KD).

20. Säkra möten

Riksdagen avslår motion

2020/21:2052 av Hanna Westerén (S).

21. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 15 april 2021

På försvarsutskottets vägnar

Pål Jonson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Pål Jonson (M), Niklas Karlsson (S), Paula Holmqvist (S), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Sven-Olof Sällström (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Alexandra Völker (S), Allan Widman (L), Caroline Nordengrip (SD), Elisabeth Falkhaven (MP) och Alexandra Anstrell (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 87 motionsyrkanden i 64 motioner från den allmänna motionstiden 2020/21. Motionerna behandlar i huvudsak frågor om skydd mot olyckor och samhällets fredstida krisberedskap. Av dessa motionsyrkanden behandlas 53 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under mandatperioden.

Utskottet har löpande inhämtat information under riksdagsåret 2020/21 i de frågor som är aktuella. Barbro Holmberg, utredare i Utredningen om civilt försvar, Ju 2018:05, besökte utskottet den 2 mars 2021 för att presentera utredningens slutrapport (SOU 2021:00) Struktur för ökad motståndskraft.

Utskottets överväganden

En robust krisberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om nationell styrning, ansvariga myndigheter och övergripande ansvar vid kriser.

Jämför reservation 1 (M), 2 (SD), 3 (V), 4 (KD) och 5 (C).

Motionerna

Ulf Kristersson m.fl. (M) framhåller i partimotion 2020/21:3367 yrkande 9 att Sverige ska ha en stark krisberedskap med tydligt utpekade ansvariga myndigheter för ledning och samordning av de krishanterande insatserna och ett utvecklat samarbete internationellt och inom EU. Det finns också brister i krislagstiftningen som innebär att regeringen i dag får besluta om skärpt eller höjd beredskap i händelse av krigsfara eller krig men inte vid en allvarlig kris.

Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2020/21:1623 yrkande 1, liksom Per Ramhorn m.fl. (SD) i kommittémotion 2020/21:2028 yrkande 18, att regeringen ska verka för en gemensam nationell styrning och ett statligt övergripande ansvar i en pandemisituation.

I kommittémotion 2020/21:389 yrkande 5 föreslår Karin Rågsjö m.fl. (V) att staten ska ha det övergripande ansvaret vid pandemier, olyckor eller andra kriser.

Pia Steensland m.fl. (KD) föreslår i kommittémotion 2020/21:2746 yrkande 24 att det ska finnas en nationell ledning och styrning som gör att man vid en kris snabbt kan få en överblick över vilket behov av t.ex. läkemedel eller skyddsutrustning som finns i olika delar av landet och inom olika verksamheter.

I motion 2020/21:2657 föreslår Maria Nilsson (L) att det bör utredas hur myndigheters operativa förmåga kan stärkas.

Daniel Bäckström m.fl. (C) framhåller i kommittémotion 2020/21:2944 yrkande 4 att regeringen bör se över ändamålsenligheten i ansvars-, närhets- och likhetsprinciperna och vid behov revidera principerna. I motionens yrkande 6 föreslår motionärerna att krisberedskapens samverkansområden ska ersättas med en planering utifrån sektorer.

Bakgrund

Pågående arbete

Struktur för ökad motståndskraft

Utredningens utgångspunkter

Genom beslut den 16 augusti 2018 uppdrog regeringen åt en särskild utredare att analysera och föreslå en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå (dir. 2018:79). Utredningen om civilt försvar, Ju 2018:05, presenterade den 1 mars utredningsbetänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25).

Enligt direktiven ska utredningen utgå från Försvarsberedningens rapport Motståndskraft – inriktningen av totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret 2021–2025 (Ds 2017:66), som lämnades i december 2017. I rapporten lyfts en rad brister i dagens struktur fram, bl.a. att ingen myndighet har ett utpekat ansvar för att hålla samman planeringen utan ansvaret delas av myndigheterna. Till det kan läggas svårigheten att åstadkomma en effektiv samordning på den regionala nivån då statliga myndigheter med en regional organisation har olika geografiska indelningar.

Utredningens förslag i korthet

En utgångspunkt i utredningsarbetet har varit att det civila försvaret så långt möjligt ska bygga på strukturer och processer som används inom krisberedskapen. Förmågan att hantera kriser i samhället i fredstid ger en grundläggande förmåga att hantera situationer under höjd beredskap och då ytterst krig. Den s.k. ansvarsprincipen ska fortsätta att gälla inom civilt försvar, vilket innebär att strukturer och ansvarsförhållanden som gäller i fred så långt möjligt ska upprätthållas vid kris och under höjd beredskap och då ytterst krig. Det som är väl inarbetat i vardagen har de bästa förutsättningarna att också fungera under ansträngda förhållanden.

Utredningen föreslår att de s.k. samverkansområdena avvecklas och ersätts av tio beredskapssektorer och fyra särskilda beredskapsområden. I dessa ingår myndigheter med ansvar för verksamheter och funktioner som är särskilt viktiga att upprätthålla under kris, höjd beredskap och ytterst i krig. En myndighet i varje beredskapssektor föreslås få ett mandat att inrikta och samordna arbetet inom sektorn, en sektorsansvarig myndighet.

Utredningen föreslår vidare att landet delas in i större geografiska områden för civil ledning och samordning, civilområden, under ledning av en civilområdesansvarig länsstyrelse benämnd civilområdeschef. Civilområdena ska följa samma gränser som de nuvarande samverkansregionerna (tidigare sjukvårdsregionerna). För att skapa ökade förutsättningar för regional samordning mellan det civila och det militära försvaret föreslås också att Försvarsmakten anpassar sin regionala organisation så att militärregionerna sammanfaller med civilområdena och att två nya militärområden och regionstaber därmed inrättas.

Utredningen föreslår även nya uppgifter för Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och förtydliganden av myndighetens roll och fördelningen av ansvar och uppgifter inom civilt försvar och krisberedskap. Vid höjd beredskap ska MSB ha förmåga att stödja regeringen och Regeringskansliet med samordningsuppgifter på central nivå. Utredningen föreslår att myndighetens samordningsuppgifter under höjd beredskap förändras så att regeringens och Regeringskansliets behov av stöd i samordningen blir styrande för vilken roll som MSB ska ha.

En ny struktur för statliga myndigheter

Utredningens definition av begreppet samhällsviktig verksamhet är en verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Med stöd av definitionen har utredningen identifierat vilka statliga myndigheter som ansvarar för samhällsviktig verksamhet och därefter klustrat myndigheter med ansvar inom samma samhällssektor. Utredningen föreslår som nyss nämnts att tio sådana beredskapssektorer inrättas med var sin sektorsansvarig myndighet.

Med en indelning av statliga myndigheter i sektorer skapas en organisatorisk plattform för såväl planering som operativ hantering av fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig. Arbetet i respektive beredskapssektor ska skapa förutsättningar för att kunna upprätthålla den samhällsviktiga verksamheten under svåra påfrestningar och därigenom stärka samhällets säkerhet. Det gemensamma arbetet i sektorerna ska bidra till ökad försvarseffekt i händelse av ett väpnat angrepp och till en god förmåga att hantera fredstida kriser.

Myndigheterna inom beredskapssektorerna ska arbeta tillsammans. Utredningen betonar också vikten av samverkan mellan sektorerna. Sektorerna är ömsesidigt beroende av varandra. I princip är samtliga viktiga samhällsfunktioner direkt beroende av el, vatten och elektroniska kommunikationer. På samma sätt är de flesta beroende av transporter och fungerande betalningssystem. Grundläggande är att såväl livsmedelsförsörjningen som ordning och säkerhet fungerar. Sektorerna ska således inte ses som isolerade enheter utan som delar av ett samlat system där samverkan är nödvändig för att kunna bidra till den samlade förmågan.

Vidare understryks vikten av sektorernas samverkan med andra aktörer. Sektorerna utgörs av statliga myndigheter. Samtidigt bedrivs mycket av den konkreta verksamheten av såväl kommuner och regioner som statliga bolag och privata företag. Sektorerna måste därför utveckla en strukturerad samverkan, knyta till sig andra aktörer med verksamhet inom sektorn och verka för samordning inom hela samhällssektorn.

Alla statliga myndigheter ska identifiera samhällsviktig verksamhet och ansvara för att upprätthålla kontinuitet i den verksamheten. Varje myndighet ska vidare analysera om det finns sådan sårbarhet eller sådana hot och risker inom myndighetens ansvarsområde som i fredstid eller under krig allvarligt

kan hota eller skada verksamheten. Myndigheter som har ansvar för verksamheter som är viktiga att upprätthålla vid kris, under höjd beredskap och ytterst i krig ska benämnas beredskapsmyndigheter. Samtliga ingår i den struktur med sektorer och särskilda beredskapsområden som föreslås och de ska bidra till att övriga myndigheter, kommuner, regioner, näringsidkare och organisationer med verksamhet inom verksamhetsområdet har god förmåga att hantera såväl krissituationer som ett läge med höjd beredskap.

De sektorsansvariga myndigheterna ska vara ”motorn” inom beredskapssektorn; hålla ihop planeringen för höjd beredskap likväl som för fredstida kriser som kan drabba sektorn. Den sektorsansvariga myndigheten ska vidare se till att det byggs upp en kapacitet inom sektorn för att operativt kunna hantera såväl krissituationer som höjd beredskap.

Utredningsbetänkandet bereds nu inom Regeringskansliet.

Totalförsvaret 2021–2025

I oktober 2020 presenterade regeringen proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135–136) där man bl.a. föreslog ett övergripande mål för totalförsvaret och nya mål för det militära respektive civila försvaret. Regeringen bedömde att arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen av det civila försvaret bör fortsätta. Styrningen och uppföljningen bör vara långsiktig och tydligt inriktad mot verksamhetens resultat. Regeringen hänvisade till den nyss nämnda utredningen och dess kommande förslag. Riksdagen ställde sig bakom regeringens förslag.

Utskottet instämde i regeringens och Försvarsberedningens bedömning att ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att skapa samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det militära och civila försvaret är avgörande för ett starkt totalförsvaret och anförde att det är viktigt att tydliggöra ansvarsförhållanden, planeringsförutsättningar och styrning inom området. Av den anledningen emotsåg utskottet redovisningen av Utredningen om civilt försvar och avsåg att följa regeringens intentioner om att fatta beslut om en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, högre regional, regional och lokal nivå. En sådan struktur syftar även till att stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser.

Kommittédirektiv om en översyn av förutsättningarna för legalt handlande vid fredstida kriser

Regeringen har aviserat att en parlamentariskt sammansatt kommitté ska ges i uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för legalt handlande vid fredstida kriser.

Coronakommissionen

Regeringen beslutade den 30 juni 2020 om direktiv till Utvärdering av åtgärderna för att hantera utbrottet av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 (dir. 2020:74). En kommitté i form av en kommission fick i uppdrag att utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och

kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter.

Kommissionen ska bl.a.

- utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att hantera virusutbrottet och utbrottets effekter
- utvärdera hur krisorganisationen inom Regeringskansliet, berörda förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner har fungerat under pandemin
- utvärdera hur ansvarsprincipen och det geografiska områdesansvaret har fungerat under krisen och
- lämna de förslag på åtgärder som kommissionens iakttagelser ger anledning till.

Kommissionen ska också göra en internationell jämförelse med relevanta länder av de olika åtgärder som vidtagits och åtgärdernas effekter.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2022. Två delredovisningar ska lämnas, en den 30 november 2020 och en den 31 oktober 2021. Den första delredovisningen avsåg smittspridning inom vård och omsorg om äldre.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer – liksom det gjort i betänkandena 2017/18:F6U7, 2018/19:F6U7, 2019/20:F6U7 och 2020/21:F6U4 – i att ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att skapa samordning såväl inom det civila försvaret som mellan det militära och civila försvaret är avgörande för ett stärkt totalförsvaret. Utredningen om civilt försvar har redovisat sitt uppdrag och regeringen avser att fatta beslut om en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central högre regional, regional och lokal nivå. En sådan struktur syftar även till att stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Det är viktigt att tydliggöra ansvarsförhållanden, planeringsförutsättningar och styrning inom området.

Enligt utredningsbetänkandet skapas med den föreslagna indelningen av statliga myndigheter i sektorer en organisatorisk plattform för såväl planering som operativ hantering av fredstida kriser. En myndighet i varje beredskapssektor föreslås få ett mandat att inrikta och samordna arbetet inom sektorn, en sektorsansvarig myndighet. MSB föreslås få ett särskilt ansvar att stödja regeringen och Regeringskansliet med samordningsuppgifter på central nivå. Den s.k. ansvarsprincipen ska fortsätta att gälla, vilket innebär att strukturer och ansvarsförhållanden som gäller i fred så långt möjligt ska upprätthållas vid kris och under höjd beredskap.

Utskottet noterar att Coronakommissionen har i uppdrag att utvärdera hur krisorganisationen inom Regeringskansliet, berörda förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner har fungerat under pandemin och hur ansvarsprincipen och det geografiska områdesansvaret har fungerat under krisen. Regeringen har också aviserat att en parlamentariskt sammansatt

kommitté ska ges i uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för legalt handlande vid fredstida kriser.

Utskottet konstaterar att utredningsresultatet i betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:00) till stor del tillmötesgår motionärernas intentioner. Mot bakgrund av regeringens pågående beredning av utredningsbetänkandet och i avvaktan på resultatet av pågående och aviserade utredningars arbete ser utskottet inte skäl att för närvarande vidta några ytterligare åtgärder på området. Motionerna avstyrks.

Beredskapsplanering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om produktion av strategiska produkter, om samhällsviktig verksamhet och om beredskapsplanering.

Jämför reservation 6 (M), 7 (V) och 8 (SD).

Motionerna

Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkar i kommittémotion 2020/21:3350 att livsmedelsproduktionen ska fortsätta att klassas som samhällsviktig verksamhet också efter att coronakrisen är över (yrkande 1). Produktion av livsmedel behöver alltid fungera.

I kommittémotion 2020/21:1615 yrkande 45 framhåller Roger Hedlund m.fl. (SD) att det bör göras en beredskapsplanering och översyn av regelverket för utgiftsområde 18 och dess beredningsområden inom stadsbyggnad. Enligt motionens yrkande 46 bör en nationell handlingsplan för krisberedskap inom stadsbyggnadsområdet upprättas. Kriser där stadsbyggnadsområdet på olika sätt berörs behöver planeras för, både på nationell, regional och kommunal nivå. I en handlingsplan bör även planering för ihållande regn, slagregn, översvämningar och jordskred ingå.

Lars Hjalmered (M) föreslår i motion 2020/21:2247 att det upprättas en beredskapsplan för transporter och mobilitet i händelser av kris, en nationell plan för beredskap och drivmedelshantering. Drivmedelsförsörjning är en viktig del i vår beredskap för krig eller kris.

Enligt kommittémotion 2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 8 bör det utredas hur produktion av skyddsutrustning och förbrukningsmaterial för vård och omsorg kan säkras inom Sverige. Även i motion 2020/21:2433 av Jörgen Hellman m.fl. (S) framhålls att regeringen bör planera för produktion av strategiska produkter inom industrin i Sverige och inom EU. Den bör innefatta medicinsk skyddsutrustning och sjukvårdsutrustning och även mer inhemsk och hållbar matproduktion.

Bakgrund

Pågående arbete

Nödvändig försörjning

Civilt försvar är enligt regeringen den civila verksamhet som myndigheter, kommuner och regioner samt enskilda, företag och det civila samhället m.fl. vidtar för att förbereda Sverige för krig (bet. 2020/21:FöU4 s. 51). I fredstid utgörs verksamheten av beredskapsplanering och förmågehöjande åtgärder. Ett av målen för det civila försvaret ska vara att upprätthålla en nödvändig försörjning. Den svenska försörjningsberedskapen bör enligt regeringen utvecklas, och näringslivet bör i ökad utsträckning involveras i arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna. Regeringen konstaterade i budgetpropositionen för 2021 att pandemin har synliggjort behoven av att trygga samhällets försörjningsberedskap och av åtgärder för att samhällsviktig verksamhet ska fungera under en kris och uttalade att det civila försvaret ska förstärkas (prop. 2020/21:1 s. 13).

Näringslivet är enligt regeringen av central betydelse för totalförsvaret och för försörjningsberedskapen. Involveringen av det privata näringslivet i planeringsarbetet bör öka. En långsiktig samverkan mellan offentliga och privata aktörer på den centrala, regionala och lokala nivån bör etableras (bet. 2020/21:FöU4 s. 52). Inom flera områden som t.ex. transportsektorn samt hälso- och sjukvården pågår redan arbete med att utveckla och förtydliga samverkan med näringslivet. Regeringen anser att denna typ av samverkan som sker områdes- och sektorsvis behöver stärkas ytterligare.

Utskottet har ställt sig bakom regeringens uppfattning att ett av målen för det civila försvaret ska vara att upprätthålla en nödvändig försörjning. I stor utsträckning äger och ansvarar privata aktörer för många av de viktigaste samhällsfunktionerna, som bl.a. handlar om produktion och transporter av nödvändiga varor och tjänster. Offentliga aktörer bör därför, i nära dialog med privata aktörer, bedöma behovet av förberedelser för att säkerställa en rimlig beredskap. Det kan avse bl.a. prioritering och fördelning av resurser samt andra nödvändiga åtgärder såsom att framställa eller lagra produkter och materiel inom t.ex. hälso- och sjukvården och i livsmedelskedjan.

Vidare ska försörjningsberedskapen så långt som möjligt kunna säkerställa flödena i varukedjorna under fredstida kriser och höjd beredskap och ytterst i krig, och transportsystemets delar är viktiga för att säkerställa försörjningen av nödvändiga varor och tjänster till och i hela landet. Frågor om ansvar och metoder för att uppnå försörjningstrygghet, såsom lagerhållning i statlig eller privat regi och tillverkningsberedskap, är angelägna och komplicerade frågor som behöver analyseras och utredas närmare under kommande år. För att försörjningsberedskapen ska utvecklas ytterligare avser regeringen att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta samt hur den bör organiseras och finansieras, vilket utskottet välkomnat.

Enligt regeringen ska även ett tvärsektoriellt näringslivsråd inrättas under perioden 2021–2025 som ett komplement till de näringslivsråd inom olika samhällsområden där näringslivet och branschorganisationer deltar i utvecklingen av svensk försörjningsförmåga inom totalförsvaret. Arbetet i ett näringslivsråd ska syfta till ett ömsesidigt informationsutbyte med uppgift att ta fram en gemensam inriktning, planer och villkor för samverkan mellan offentliga och privata aktörer på samtliga nivåer.

I utredningsbetänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) definieras som nyss nämnts begreppet samhällsviktig verksamhet med en verksamhet, tjänst eller infrastruktur som upprätthåller eller säkerställer samhällsfunktioner som är nödvändiga för samhällets grundläggande behov, värden eller säkerhet. Enligt utredningen är de flesta beroende av transporter och det är grundläggande att såväl livsmedelsförsörjningen som ordning och säkerhet fungerar.

Vidare har Coronakommissionen fått i uppdrag att utvärdera bl.a. regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter och utreda hur ansvarsprincipen och det geografiska områdesansvaret har fungerat. Enligt direktiven är ett grundläggande mål vid hanteringen av viruset och dess effekter att begränsa dess inverkan på samhällsviktiga verksamheter. Med samhällsviktig verksamhet menas de verksamheter, anläggningar, noder och infrastrukturer och tjänster som upprätthåller den funktion som de ingår i och är verksamhet som är av avgörande betydelse för upprätthållandet av viktiga samhällsfunktioner. Samhällsviktiga verksamheter finns i både privat och offentlig regi. I direktiven konstateras vidare att det sällan är så att all verksamhet och alla arbetsuppgifter inom en organisation eller ett företag är samhällsviktiga utan det är upp till varje organisation eller företag att analysera och bedöma vilka delar av verksamheten som är samhällsviktig vid varje givet tillfälle. Vad som kan anses vara en samhällsviktig verksamhet kan se olika ut beroende på sammanhang och hur länge en kris pågår.

Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) har i uppdrag att göra en översyn av hälso- och sjukvårdens beredskap inför och vid allvarliga händelser i fredstid och höjd beredskap samt lämna förslag på hur hälso- och sjukvårdens förmåga att hantera denna typ av händelser långsiktigt bör utvecklas (dir. 2018:77, 2019:83, 2020:84). Utredningen ska också överväga åtgärder för att förebygga och hantera situationer med brist på hälso- och sjukvårdsmaterial samt läkemedel när inte någon allvarlig händelse påverkar försörjningen. Utredningens uppdrag ska slutredovisas senast den 28 februari 2022.

Den 1 april 2021 redovisade utredningen i delbetänkandet En stärkt försörjningsberedskap för hälso- och sjukvården (SOU 2021:19) de aspekter av utredningens uppdrag som berör försörjningsberedskapen inom hälso- och sjukvårdsområdet. Förslaget omfattar hälso- och sjukvårdens försörjning av läkemedel och sjukvårdsmateriel i vardagen, vid allvarliga händelser i fredstid

och vid höjd beredskap och krig. Utredningen lämnar förslag till en stärkt försörjningsberedskap inom hälso- och sjukvården och föreslår ett system för ökad lagerhållning och distribution m.m. Delbetänkandet bereds nu i Regeringskansliet.

Beredskapsplaner

Utskottet konstaterade vid riksdagsbehandlingen av budgetpropositionen för 2021 att frågor om drivmedelsförsörjning är prioriterade och riksdagen beslutade att förstärka Energimyndighetens förvaltningsanslag med 72 miljoner kronor under perioden 2021 till 2023 (bet. 2020/21:NU3). Anslagsökningen ska användas för en intensifiering av återuppbyggnaden av det civila försvaret, där drivmedelsberedskapen är en viktig komponent. Riksdagen beslutade också att anslaget 1:8 Elberedskap skulle förstärkas med 23 miljoner kronor för samma tidsperiod och ändamål. Energimyndigheten har också utökat sin organisation kring drivmedelsberedskap och fattat beslut om ett flerårigt utvecklingsprogram för Sveriges drivmedelsberedskap som väntas resultera i förslag och åtgärder som förebygger och lindrar störningar och avbrott i drivmedelsförsörjningen (Ju2015/09669/SSK).

När det gäller beredskapsplanering för utgiftsområde 18 och dess beredningsområden inom stadsbyggnad ansvarar kommunerna för planering inom kommunen och staten ansvarar för viss planering regionalt. Utöver det ska staten på olika sätt kunna stödja kommunerna i deras arbete. Kommunerna kan exempelvis via anslaget för förebyggande åtgärder mot jordskred och andra naturolyckor få bidrag med upp till 60 procent av kostnaden för vissa åtgärder mot naturolyckor. Kommuner och regioner har i kriser ansvar för samma verksamhet som under vanliga förhållanden. Om det finns särskilda krav på beredskap och i så fall vilken beredskap som ska finnas inom olika områden framgår det av lagen (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap och lagen (2003:778) mot skydd av olyckor som reglerar flera av dessa frågor.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har redan tidigare instämt med regeringen i att den svenska försörjningsberedskapen bör utvecklas, och i att näringslivet i ökad utsträckning bör involveras i planeringsarbetet och arbetet med att säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna (bet. 2020/21:F6U4 s. 51).

Utskottet noterar att i utredningsbetänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25) och i Coronakommissionens direktiv finns definitioner av begreppet samhällsviktig verksamhet.

Som redovisas i utredningsbetänkandet är de flesta beroende av transporter och det är grundläggande att såväl livsmedelsförsörjning som ordning och säkerhet fungerar. Vidare anges att näringslivet är av central betydelse för försörjningsberedskapen och att involveringen av det privata näringslivet i planeringsarbetet bör öka. En långsiktig samverkan mellan offentliga och

privata aktörer på den centrala, regionala och lokala nivån bör etableras. Utskottet noterar även att Energimyndighetens anslag har förstärkts och att myndigheten har utökat sin organisation kring drivmedelsberedskap.

Utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap (S 2018:09) har lämnat förslag om den tillverkningsberedskap som behöver finnas utöver den lagring av läkemedel och material som bör finnas hos olika aktörer. Utskottet välkomnar även att regeringen avser att tillsätta en utredning om vad en nationellt samordnad försörjningsberedskap bör omfatta och att ett tvärsektoriellt näringslivsråd inrättas under perioden 2021–2025.

När det gäller beredskapsplanering för utgiftsområde 18 och dess beredningsområden inom stadsbyggnad noterar utskottet att kommunerna ansvarar för planering inom kommunen och att staten på olika sätt ska kunna stödja kommunerna i deras arbete samt att det i vissa fall finns särskilda lagkrav på beredskap.

Utskottet konstaterar att flera frågor nu är föremål för överväganden. Riksdagen bör enligt utskottet inte föregripa resultatet av regeringens och de redovisade utredningarnas fortsatta arbete, och utskottet föreslår därför att motionerna 2020/21:389 (V) yrkande 8, 2020/21:2433 (S), 2020/21:2247 (M) och 2020/21:3350 (M) yrkande 1 avslås. Motion 2020/21:1615 (SD) yrkandena 45 och 46 bör med den lämnade redovisningen i allt väsentligt anses tillgodosedd. Motionen avstyrks i dessa delar.

Krisberedskapssamarbetet inom EU m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om ett utbyggt krisberedskapssamarbete inom EU, om EU:s roll och mervärden för att hantera gränsöverskridande kriser och om ett gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk och komponenter till kärnkraftverk.

Jämför reservation 9 (M), 10 (C) och 11 (M).

Motionerna

Hans Wallmark m.fl. (M) anför i kommittémotion 2020/21:3445 yrkande 5 i fråga om EU:s civilskyddsmekanism att Sverige bör bejaka ett utbyggt krisberedskapssamarbete inom EU. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna sommaren 2018 kunde till stor del genomföras tack vare EU:s civilskyddsmekanism.

Enligt kommittémotion 2020/21:3484 av Lars Hjälmared m.fl. (M) yrkande 7 bör initiativ tas för ett gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk och komponenter till kärnkraftverk för att värna säkerhet och kostnadseffektivitet. Ett gemensamt godkännande bidrar till en hög, gemensam europeisk säkerhetsnivå och skulle innebära en möjlighet att såväl underhålla som bygga nya reaktorer på ett mer kostnadseffektivt sätt.

I kommittémotion 2020/21:2942 yrkande 14 framför Kerstin Lundgren m.fl. (C) att EU ska kunna hantera en mängd olika hot och risker, enskilt och samtidigt. Vikten av en god krisberedskap har blivit tydlig under covid-19. Även om alla länder självklart ska ha en god nationell krisberedskap kan EU bidra med ett tydligt mervärde vid gränsöverskridande hot.

Bakgrund

Pågående arbete

EU-samarbete

Regeringen framhöll i proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025 vikten av att EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, som syftar till att värna medlemsstaternas intressen globalt, ökar i ett omvärldsläge där den regelbaserade världsordningen ifrågasätts (bet. 2020/21:F6U4). De senaste åren har ett flertal steg tagits för att fördjupa EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska samarbete i syfte att stärka EU:s medlemsstaters militära och civila förmåga och förmåga att agera. Ikraftträdandet av artikel 42.7 i Fördraget om Europeiska unionen och solidaritetsklausulen i artikel 222 i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt innebär att medlemsstaterna tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Även inom det civila området utvecklas EU-samarbetet, exempelvis genom den europeiska pakten för civil krishantering, som tagits fram under svenskt ledarskap. EU har under senare tid drivit frågan om klimat och försvar med förnyat engagemang. Under den pågående covid-19-pandemin har EU hittills bibehållit sin närvaro i insatsområdena om än med reducerad närvaro för att säkerställa personalens hälsa. En stor del av diskussionerna på försvarsområdet har berört vikten av att motverka aktörers försök att nyttja pandemin för att främja sin agenda genom desinformation, propaganda och andra hybridhot. I det sammanhanget har vikten av samarbetet mellan EU och Nato framhållits särskilt.

Utrikesutskottet behandlade i juni 2020 regeringens skrivelse 2019/20:115 Verksamheten inom Europeiska unionen 2019 (bet. 2019/20:UU10) och påminde när det gäller EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik om sitt betänkande 2017/18:UU8, i vilket regeringens skrivelse om Sveriges samlade politik för civil och militär krishantering behandlades. Utskottet konstaterade då att samarbetet inom EU intar en särställning i svensk utrikes- och säkerhetspolitik och att ett starkt europeiskt samarbete med EU som kärna är av stor vikt mot bakgrund av det ökande antalet konflikter i världen. Det var, och är alltjämt, utskottets uppfattning att EU bör stärkas som säkerhetspolitisk aktör och att Sverige bör bidra aktivt till utvecklingen av innehållet i den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken och fortsätta bidra till EU:s civila och militära krishanteringsinsatser. Som det sammansatta utrikes- och försvarsutskottet har konstaterat (bet. 2017/18:UFöU3), med reservation av Sverigedemokraternas och Vänsterpartiets ledamöter, överensstämmer Sveriges deltagande i det permanenta strukturerade

samarbetet inom EU:s säkerhets- och försvarspolitik (Pesco) med denna inriktning. Utskottet noterade redogörelsen i regeringens skrivelse för utvecklingen under 2019 inom Pesco och andra försvarsrelaterade samarbeten inom EU. Dessutom noterade utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2020 som inriktning för politiken inom utgiftsområde 5 Internationell samverkan anger att regeringen ska verka för och bidra till genomförande av åtagandena i EU:s samarbete för civil och militär krishantering och tillhöra kärnan i utformningen av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Detta uttalande upprepade regeringen i budgetpropositionen för 2021.

I regeringens skrivelse Verksamheten i Europeiska unionen 2019 (skr. 2019/20:115 s. 38) konstateras även att arbetet med att ta fram EU-gemensamma krisberedskapsplaner och att genomföra konsulära krisövningar fortlöper. I EU-arbetet finns enligt uppgift från Regeringskansliet flera rådsarbetsgrupper som hanterar krisberedskap.

EU:s civilskyddsmekanism

EU:s civilskyddsmekanism är ett instrument som syftar till att stärka samarbetet mellan EU och EU-länderna och till att förenkla samordningen mellan dem inom civilskyddsområdet (bet. 2019/20:FöU7). En viktig del av mekanismen är katastrofförebyggande arbete. Enligt beslut (EU) 2019/420 ska EU-länderna

- vidareutveckla bedömningen av riskhanteringsförmågan på nationell eller lämplig regional eller lokal nivå
- vart tredje år tillhandahålla kommissionen en sammanfattning av relevanta delar av bedömningarna, med fokus på centrala risker
- på frivillig grund delta i utvärderingar av bedömningen av riskhanteringsförmåga.

Civilskyddsmekanismen innebär enligt inhämtade uppgifter bl.a. att en förstärkt gemensam beredskap och responskapacitet kallad rescEU skapas. För att skyndsamt säkerställa tillgången till resurser för skogsbrandsbekämpning (flygplan och helikoptrar) etablerades också en övergångsfas fram till 2024 benämnt rescEU-transition som syftar till att säkra att nationella resurser görs tillgängliga för den gemensamma beredskapen redan innan rescEU är fullt etablerat. Deltagande i rescEU-transition ersätts av Europeiska kommissionen med 75 procent av beredskapskostnaderna under relevant tidsperiod, medan ersättning för resurser i rescEU uppgår till 80–90 procent av de uppskattade kostnaderna för att säkerställa tillgång till den aktuella resursen. För de rescEU-resurser som definieras som relevanta för hantering av händelser med låg sannolikhet och stora konsekvenser utgår 100 procent ersättning från Europeiska kommissionen.

Med anledning av coronapandemin inleddes en omförhandling av rättsakten för civilskyddsmekanismen under sommaren 2020. Förhandlingarna är nu avslutade och rättsakten beräknas träda i kraft under maj 2021. Denna revidering innebär bl.a. 100 procent finansiering av nya rescEU-resurser.

Sverige har under 2019 och 2020 bidragit med sex helikoptrar inom rescEU-transition. Under perioden 2020–2023 bidrar Sverige med två små skopande plan till rescEU:s skogsbrandsberedskap. De är anmälda till rescEU och är operativa resurser som står i beredskap under skogsbrandssäsongen.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) lagerverksamhet i Kristinehamn består av ett nationellt lager med resurser för både nationella och internationella insatser. De resurser som finns i det nationella lagret kan och får användas vid såväl nationella som internationella insatser. Då dessa resurser används internationellt är det oftast inom de katastrof- och biståndsinsatser som MSB deltar i till stöd för olika FN-organisationer. Resurserna kan även användas nationellt om de behövs i Sverige. Vidare kan resurserna i detta lager även användas i det fall Sverige får en fråga via civilskyddsmekanismen till stöd för ett annat EU-land.

Sverige genom MSB har även i uppgift att driva EU Common Security and Defence Policy (CSDP) Warehouse II, som är ett lager för EU:s internationella civila krishanteringsinsatser (s.k. CSDP-insatser). Det som lagerhålls i detta lager kan bara användas till dessa insatser.

Sverige har genom MSB i samarbete med Försvarets materielverk och Socialstyrelsen blivit utvalt av Europeiska kommissionen att inom ramen för civilskyddsmekanismen, dvs. rescEU, etablera och vara värd för ett lager, s.k. rescEU Medical Stockpile. Det finns sex sådana lager inom EU. I lagret kommer det att finnas medicinsk skyddsutrustning (munskydd, förkläden etc.) och ventilatorer. Avtalet löper 2020–2025 och det är regeringens ambition att Sverige genom MSB ska fortsätta att driva detta lager. Inom CSDP Warehouse II gör Europeiska kommissionen översyner inom vissa intervaller.

Gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk

Utskottet har inhämtat från Regeringskansliet att diskussioner om att förenkla licensieringsförfarandet för kärntekniska anläggningar har pågått under en längre tid inom EU/Euratom, framför allt inom European Nuclear Energy Forum, ENEF. Industrin har ett starkt intresse för denna fråga för att få ned sina kostnader och tidsödande tillståndsprövningar. Europeiska kommissionen har också periodvis stött detta. Något konkret initiativ har dock ännu inte tagits från kommissionen bortsett från vissa studier.

I dagsläget betraktas kärnsäkerhet som ett mellanstatligt samarbete, vilket inte medger att ett organ på gemenskapsnivå inrättas för att pröva sådana godkännanden. Att införa ett gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk och komponenter till kärnkraftverk skulle innebära ett överstatligt system.

Enligt dessa uppgifter kunde en framkomlig väg möjligen vara ett system för ömsesidigt erkännande av varandras godkännanden, vilket förekommer inom andra områden. Detta förutsätter dock att man gör avkall på specifika krav som idag finns på nationell nivå.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att ett flertal steg har tagits de senaste åren för att fördjupa EU:s utrikes-, säkerhets- och försvarspolitiska samarbete i syfte att stärka EU:s medlemsstaters militära och civila förmåga och förmåga att agera. EU-samarbetet inom det civila området utvecklas exempelvis genom den europeiska pakten för civil krishantering som tagits fram under svenskt ledarskap. Sverige bidrar till och deltar i ett omfattande katastrofförebyggande arbete inom EU:s civilskyddsmekanism, ett instrument som syftar till att stärka samarbetet och till att förenkla samordningen mellan EU och EU-länderna inom civilskyddsområdet.

Vidare noterar utskottet att frågan om att förenkla licensieringsförfarandet för kärntekniska anläggningar under en längre tid har varit uppe för diskussion inom EU/Euratom, men bortsett från vissa studier har något konkret initiativ ännu inte tagits från kommissionen.

Utskottet ser positivt på regeringens vilja att utveckla krisberedskaps-samarbetet inom EU och konstaterar att flera åtgärder redan har vidtagits. Utskottet anser att det är viktigt att denna utveckling fortsätter och kommer även fortsättningsvis att följa regeringens arbete med dessa frågor. Utskottet ser dock inte nu skäl att vidta några ytterligare åtgärder med anledning av motionerna 2020/21:2942 (C) yrkande 14 och 2020/21:3445 (M) yrkande 5. Motionerna avstyrks. Även motion 2020/21:3484 (M) yrkande 7 avstyrks med vad utskottet har redovisat.

Sjö- och flygräddning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att föra huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen och sjö- och flygräddningens helikoptertjänst till andra myndigheter.

Jämför reservation 12 (KD).

Motionen

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) framför i kommittémotion 2020/21:2775 yrkande 39 att huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen bör föras över från Sjöfartsverket till Kustbevakningen och att sjö- och flygräddningens helikoptertjänst bör föras över till Försvarsmakten. För att utnyttja statens helikopterresurser bör myndigheterna samverka i större utsträckning. Vidare bör Sjöfartsverkets helikoptrar enligt motionens yrkande 40 ges viss beredskap för skogsbrandsläckning och utrustas med brandbekämpningsutrustning. I dag används helikoptrarna endast för samordning och evakuering, inte i det aktiva släckningsarbetet.

Bakgrund

Pågående arbete

Sjö- och flygräddning

I svar på interpellation 2017/18:328 den 2 februari 2018 angav försvarsminister Peter Hultqvist att Mikael Oscarsson hade frågat honom hur han ser på de negativa konsekvenser som drabbar Försvarsmaktens dagliga övningsverksamhet och incidentberedskap på grund av att Sjöfartsverket inte kan leverera flygburen sjöräddning på ett tillfredsställande sätt. Mikael Oscarsson hade även frågat om försvarsministern var beredd att inom sitt ansvarsområde verka för att sjöräddningen förs tillbaka under Försvarsmakten.

Peter Hultqvist redovisade att grundregeln för militär flygverksamhet är att flygräddningsresurser ska finnas tillgängliga för insats i området för planerad flygverksamhet. Försvarsmaktens behov av flygräddning med räddningshelikopter utförs av Sjöfartsverket och regleras enligt det samverkansavtal som finns mellan Försvarsmakten och Sjöfartsverket. I samverkansavtalet finns överenskommelser om exempelvis flygräddningshelikoptrarnas tillgänglighet, helikopterkategori, geografisk basering och kostnader. Försvarsmakten är primärt i behov av att Sjöfartsverket uppfyller villkoren i det gemensamma samverkansavtalet. En principöverenskommelse om vilka principer och ersättningar som ska gälla för den flygoperativa personalen inom Sjöfartsverkets räddningshelikopterverksamhet har nyligen ingåtts, vilket är centralt för samverkansavtalet. Omförhandlingarna är inte en fråga för regeringen, anförde ministern. Likaså är samverkansavtalet en fråga mellan myndigheterna. Försvarsministern angav vidare att regeringen noga följer utvecklingen. Dock ansågs det i dagsläget inte aktuellt att genomföra några organisatoriska förändringar av flygräddningstjänsten. Om en sådan förändring skulle bli aktuell behöver den föregås av grundliga studier och analyser, menade statsrådet, då det i dag varken finns materiella eller personella förutsättningar för att kunna genomföra den här typen av insatser inom Försvarsmakten. Det är av det skälet som man har detta samverkansavtal, och Försvarsmakten betalar Sjöfartsverket för att upprätthålla räddningsförmågan, framförde försvarsministern.

När det gäller frågan om att föra över huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen till andra myndigheter har utskottet vid beredningen av detta betänkande inhämtat att det inte finns något sådant pågående eller planerat arbete.

Skogsbrandsbekämpning

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2018/19:FöU7) att räddningshelikoptrarnas huvuduppgift är statlig sjö- och flygräddning i hela det svenska territoriet och den svenska räddningsregionen som sträcker sig över stora delar av Östersjön. Efter skogsbränderna sommaren 2018 gav regeringen Sjöfartsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att verkets sju räddningshelikoptrar ska kunna användas för att släcka skogsbränder. I

Sjöfartsverkets redovisning (18-03148-4) av uppdraget föreslår att regeringen beslutar att utöka flottan av räddningshelikoptrar. På så sätt blir räddningshelikoptrarna i större utsträckning en stödresurs för samhället vid skogsbränder, fjällräddning, drunkningsolyckor i insjöar och större händelser, enligt myndigheten. Ett utökat helikoptersystem enligt Sjöfartsverkets förslag skulle också innebära att förmågan att stötta Försvarsmakten med flygräddningsresurser förbättras. Investeringen beräknas kosta ca 450–600 miljoner kronor, anger Sjöfartsverket.

Av budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 6) framgår att kommunala räddningstjänster har vidtagit flera åtgärder för att stärka sin beredskap och förmåga att genomföra räddningsinsatser, särskilt vid omfattande olyckor. Ett flertal kommuner har t.ex. genom utvecklad samverkan stärkt sin förmåga att övergripande leda och snabbt kraftsamla vid komplexa eller omfattande räddningsinsatser, t.ex. vid stora skogsbränder. Hanteringen av skogsbränderna 2018 visade att det finns förbättringsområden, bl.a. i fråga om övergripande ledning, nationell prioritering, fördelning av förstärkningsresurser samt samverkan mellan kommunala räddningstjänster. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har vidtagit flera åtgärder för att stödja kommunal och statlig räddningstjänst. Aktörerna har analyserat förutsättningarna för ett mer enhetligt ledningssystem för statlig och kommunal räddningstjänst. En nationell förmåga att prioritera och fördela förstärkningsresurser vid flera pågående och geografiskt utspridda räddningsinsatser, t.ex. skogsbränder, har utvecklats i nära samarbete mellan MSB och kommunal räddningstjänst. MSB har dessutom genom utökade medel om 65 miljoner kronor stärkt förmågan att bistå kommunal räddningstjänst med förstärkningsresurser, bl.a. materiel för skogsbrandsläckning, stabs- och ledningsstöd samt helikoptrar för brandsläckning. För att öka kunskapen kring skogsbrandsläckning har även särskilda skogsbrandsutbildningar genomförts, främst från kommunal räddningstjänst, Försvarsmakten och Kustbevakningen.

Inom EU började den tidigare nämnda reviderade civilskyddslagstiftningen att gälla i mars 2019. Genom revideringen av civilskyddsmekanismen ökar kraven på medlemsländerna vad gäller det förebyggande och förberedande arbetet på nationell nivå. Möjligheterna att ge operativt stöd till medlemsstaterna vid större allvarliga händelser utökas. En ny beredskapsresurs, det s.k. rescEU, har etablerats som ett operativt stöd när nationella resurser inte räcker till. I ett första skede kommer rescEU att fokusera på flygande resurser med kapacitet att släcka skogsbränder. Under 2019 anmälde Sverige sex helikoptrar till att ingå i rescEU-kapaciteten, enligt budgetpropositionen.

Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) webbplats syftar myndighetens förstärkningsresurs för luftburet stöd vid skogsbrand till att stödja och stärka de kommunala räddningstjänstorganisationernas förmåga att hantera en skogsbrand och därmed begränsa spridningen. När den kommunala räddningstjänsten ställs inför skogsbränder med snabb spridning

och omfattande brandtillväxt och när deras egna resurser inte bedöms räcka till kan MSB erbjuda olika typer av förstärkningsresurser, t.ex. stöd med helikoptrar och skopande flygplan. MSB har ett avtal med en helikopterleverantör som innebär att det under skogsbrandssäsong ska finnas tillgång till tio släckande helikoptrar, som var och en kan bära upp till 1200 liter vatten. Helikopterresurserna är i normalläget utspridda på olika baser i landet; positioneringen anpassas efter riskbilden. De är självförsörjande på bränsle och medför utrustning och personal för samband med räddningsledare. MSB kan vid behov besluta om ökad beredskap med helikoptrarna utifrån en kombination av brandrisken, eventuella hotade värden och behovet av resurser. Beredskapen kan då höjas genom kortare anspänningstider och fler helikoptrar i beredskap. MSB hade inför sommaren 2020 också ett avtal som under skogsbrandssäsong ger tillgång till två mindre skopande flygplan av typen AT-802 F. Planen är vattenbombningsplan som har en kapacitet att släppa ca 3 000 liter vatten per fällning. I flygresursen ingår besättning och nödvändig tillhörande logistik. Flygplanen baserades i Nyköping och kan vid behov baseras på annan ort för att kunna agera snabbt vid en skogsbrand. En räddningsledare eller en länsstyrelse har möjlighet att rekvirera förstärkningsresurser från MSB, via myndighetens tjänsteman i beredskap (MSB 1543, juni 2020).

Enligt uppgifter som utskottet har inhämtat är Sjöfartsverkets befintliga flotta dimensionerad för det nuvarande uppdraget. Om ytterligare uppgifter ska läggas till Sjöfartsverkets uppdrag behöver flottan utökas för att inte sjö- och flygräddningsuppdraget ska riskeras. Sjöfartsverket bistår andra myndigheter i så stor utsträckning som möjligt. Mot bakgrund av flottans storlek och att Sjöfartsverket måste ha de flesta helikoptrarna i beredskap för sjö- och flygräddningslarm har de ändå under exempelvis 2020 gjort 528 utryckningar med helikoptrarna varav 413 var inom ramen för sjö- och flygräddningsuppdraget medan 115 (22 procent) var för att bistå andra myndigheter.

Sjöfartsverkets uppdrag enligt förordning (2007:1161) med instruktion för Sjöfartsverket utvidgades 2020 att bistå med helikopterburna sjuktransporter vid livshotande situationer när inga andra transportalternativ står till buds under förutsättning att det inte äventyrar det ordinarie uppdraget.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar när det gäller frågan om att föra över huvudmannskapet för sjö- och flygräddningen från Sjöfartsverket till andra myndigheter – liksom utskottet gjorde i april 2019 – att det enligt inhämtade uppgifter inte finns något sådant pågående eller planerat arbete.

Utskottet välkomnar att räddningstjänsterna och MSB har utvecklat verksamheten för att bättre kunna hantera framtida bränder. Enligt inhämtade uppgifter är Sjöfartsverkets befintliga flotta dimensionerad för det nuvarande uppdraget. Om ytterligare uppgifter, t.ex. skogsbrandsbekämpning, ska läggas

till Sjöfartsverkets uppdrag behöver flottan enligt dessa uppgifter utökas för att inte sjö- och flygräddningsuppdraget ska riskeras.

Med den lämnade redovisningen avstyrks motion 2020/21:2775 yrkandena 39 och 40.

Riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist.

Jämför reservation 13 (KD).

Motionen

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) framför i kommittémotion 2020/21:2775 yrkande 42 att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och länsstyrelserna bör få i uppdrag att stödja kommunernas förebyggande arbete med att ta fram riskhanteringsplaner för att hantera torka och vattenbrist.

Bakgrund

Tidigare behandling

Utskottet behandlade i oktober 2020 regeringens proposition 2019/20:176 En effektivare kommunal räddningstjänst som behandlade ändringar i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Regeringen konstaterade i propositionen att landets kommunala räddningstjänster står inför stora framtida utmaningar när det gäller att effektivare kunna hantera stora och allvarliga olyckor. För att stärka Sveriges förmåga på området föreslog regeringen bl.a. följande ändringar i lagen (2003:778) om skydd mot olyckor:

- En starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst genom ett nytt nationellt mål för den förebyggande verksamheten, tydligare handlingsprogram samt utökad föreskriftsrätt för MSB.
- En tydligare ledningsorganisation med krav på kommunerna att upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten samt en möjlighet att delegera uppgifter på ett mer flexibelt sätt.
- Förstärkt tillsyn och stöd genom en koncentration till MSB med möjlighet att förelägga kommunerna att avhjälpa brister.
- Möjligheter för MSB att under vissa förhållanden kunna prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser ur ett nationellt perspektiv.

Utskottet tillstyrkte propositionen och avstyrkte ett likalydande yrkande som det nu aktuella med hänvisning till att det inte finns skäl att vidta ytterligare åtgärder i nuläget utöver det stöd som MSB redan ger till aktörer för att

anpassa samhället till ett förändrat klimat, främst till kommuner och länsstyrelser.

Pågående arbete

Miljö- och klimatminister Isabella Lövin anförde den 19 december 2019 i svar på fråga 2019/20:591 om åtgärder mot vattenbrist att de senaste årens torra under sommarhalvåret har bidragit till samverkan mellan många myndigheter både centralt, regionalt och lokalt. SMHI och SGU har t.ex. utvecklat gemensamma webbtjänster för att informera allmänhet och kommuner om vattensituationen, men också där allmänhet kan rapportera in data om grundvatten till SGU. Kommunerna bär det huvudsakliga ansvaret för att säkerställa tillgång till rent vatten. Regeringen och de statliga myndigheterna arbetar med flera olika åtgärder för att hantera vattensituationen på både kort och lång sikt. Regeringen har avsatt medel som huvudsakligen ska investeras i att stärka landskapets egen förmåga att buffra och balansera vattenflöden, öka tillskottet till grundvattnet och öka vattenrening. Mer vatten ska kunna magasineras och hållas kvar i marken genom att man i större utsträckning restaurerar och anlägger våtmarker. Våtmarkerna bidrar till att bromsa upp och hålla kvar vatten i landskapet och förhindra vattenavrinning. Särskilda medel har avsatts till SMHI för att bl.a. bygga upp kunskap om samhällets uttag av vatten samt studera åtgärder för att motverka vattenbrist i ytvattentäkter, och anslaget till länsstyrelserna har utökats under åren 2018–2021 för att inrätta vattenskyddsområden och vattenförsörjningsplaner. Sveriges geologiska undersökning har fått ytterligare medel för att kunna bistå kommuner och län med fördjupade kartläggningar av grundvattenresurser i särskilt utsatta regioner.

Statsrådet Jennie Nilsson redovisade den 26 februari 2021 i svar på fråga 2020/21:1870 om vattenförsörjningen vid attentat att dricksvattenförsörjning är en av våra viktigaste samhällsfunktioner och behöver skyddas. Händelser som den som rapporterats nyligen i medierna om intrång i styr- och övervakningssystem för dricksvattenproduktionen behöver tas på stort allvar. Utöver redan pågående arbete med att trygga försörjningen av dricksvatten inom ramen för arbetet med samhällets krisberedskap har regeringen tagit upp frågan i proposition 2020/21:30 Totalförsvaret 2021–2025. Regeringen har för år 2021 avsatt 70 miljoner kronor till uppbyggnaden av livsmedelsberedskapen och åtgärder inom dricksvattenförsörjning inom ramen för ett förstärkt civilt försvar. För att kunna möta hot mot dricksvattenförsörjningen har regeringen bl.a. gett Livsmedelsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för ett rapporteringssystem för att fånga upp signaler om hot mot dricksvattenförsörjningen. Detta arbete ska redovisas till regeringen senast den 22 februari 2022.

Regeringen framhåller på sin webbplats att grundvattennivåerna är direkt beroende av vädret, såsom långvarig värme eller rikligt med nederbörd. Problemet med låga grundvattennivåer är inte permanent, men det kan bli långvarigt, eftersom det kräver flera säsonger med riklig nederbörd för att

återställa grundvattenmagasinen, framförallt de större grundvattenmagasinen där kommunerna hämtar sitt dricksvatten. Regeringen följer händelseutvecklingen vad gäller vattentillgången och vattenförsörjningen och har löpande kontakt med ansvariga myndigheter.

Regeringen redovisar på webbplatsen flera åtgärder som har vidtagits för att underlätta vattenförsörjningen, t.ex. har en ny förordning (2019:556) om statligt stöd för bättre vattenhushållning och bättre tillgång till dricksvatten beslutats. Länsstyrelserna har förstärkts med 50 miljoner kronor för åren 2018–2021 och ytterligare 20 miljoner för 2022 för arbete med förebyggande åtgärder för skydd av vatten, exempelvis för att inrätta vattenskyddsområden. Vidare har 400 miljoner kronor anslagits för att i förstärka arbetet med att restaurera och anlägga våtmarker.

Arbetet med klimatanpassning har enligt dessa uppgifter utvecklats betydligt. Myndigheternas insatser bidrar till att anpassningsåtgärder vidtas inom olika verksamhetsområden. Detta sker i enlighet med målsättningen i den nationella strategin för klimatanpassning (prop. 2017/18:163, bet. 2017/18:MJU22, skr. 2017/18:440). De senaste årens extrema väderhändelser visar tydligt på samhällets sårbarhet. För år 2021 har 78 000 000 kronor anvisas under anslaget 1:10 Klimatanpassning. För 2022 resp. 2023 beräknas anslaget till 78 000 000 resp. 114 250 000 kronor. Vidare har 1,7 miljarder avsatts för skydd av yt- och grundvatten i kommande transportplaner för åren 2018–2029.

Livsmedelsverket har fått ett utökat samordningsuppdrag för dricksvattenfrågor, och myndighetens anslag har förstärkts permanent för att inrätta ett kansli som ska arbeta med stärkt samordning av det förebyggande arbetet med att skydda dricksvattnet. Livsmedelsverket har också fått i uppdrag att utreda nationell laboratorieförmåga för dricksvattenanalyser vid kris och höjd beredskap. Uppdraget ska redovisas senast den 1 juni 2021.

Regeringen beslutade den 16 juli 2020 att ge en särskild utredare i uppdrag att föreslå hur det nya EU-direktivet om kvaliteten på dricksvatten och om bättre tillgång till dricksvatten för alla i unionen ska genomföras i svensk rätt. Uppdraget ska redovisas senast den 1 september 2021.

Utskottets ställningstagande

Den lämnade redovisningen utvisar att ett omfattande arbete pågår för att hantera torka och vattenbrist.

I oktober 2020 avstyrkte utskottet i betänkandet En effektivare kommunal räddningstjänst (2020/21:FöU3) ett likalydande yrkande.

Utskottet har inte ändrat uppfattning. Motionsyrkandet avstyrks.

Frivilliga i samhällets krisberedskap

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om frivilliga försvarsorganisationer och om personal till landets räddningsvärn.

Jämför reservation 14 (M).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2020/21:3446 yrkande 8 att de frivilliga försvarsorganisationerna fyller en betydande roll för den civila delen av totalförsvaret. Motionärerna vill se frivilligheten i ett bredare perspektiv och särskilt som en resurs för krisberedskapen vid t.ex. eftersök eller skogsbrand. Det bör göras en genomlysning av hur frivilliga krafter kan tas tillvara.

I motion 2020/21:2329 framhåller Boriana Åberg (M) betydelsen av frivilligorganisationer för samhällets krishantering. Motionären anser att det finns skäl att analysera vilka krav det moderna samhället ställer på varje enskild medborgares krishanteringsförmåga. Ett effektivt utnyttjande av den ideella sektorn i krissituationer skulle stärka demokratin och öka sammanhållningen i landet.

Annicka Engblom (M) föreslår i motion 2020/21:3036 att rekryteringen av personal till landets räddningsvärn bör underlättas. För att tas i anspråk med stöd av tjänsteplikten måste man i dag bo i kommunen där räddningsvärnets finns.

Bakgrund

Pågående arbete

Frivilliga

Regeringen underströk i proposition 2019/20:176 En effektivare kommunal räddningstjänst att det är kommunernas ansvar att planera och genomföra alla räddningsinsatser, även de största (bet. 2020/21:F6U3). Kommunerna kan dock inte ensamma ha tillräckliga resurser för att genomföra insatser vid alla typer av olyckor. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, ska därför ha förmåga att bistå med stödresurser i samband med allvarliga olyckor och kriser. Det är också vanligt att privata företag engageras vid räddningsinsatser. Det finns också oorganiserade spontanfrivilliga som enskilt eller i tillfälligt sammansatta grupper kan anmäla sig som frivilliga vid räddningsinsatser.

I regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30 s. 42, 133) framhölls att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja inom totalförsvaret. Regeringen framhöll de frivilliga organisationernas roll och betydelse och

uttalade att de i dag utgör en viktig del av samhällets krisberedskap. Utskottet välkomnade att de frivilliga försvarsorganisationernas möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga långsiktigt säkerställs (bet. 2020/21:FöU4).

Regeringen har pekat ut 18 frivilliga försvarsorganisationer vars verksamhet regleras i förordningen (1994:524) om frivillig försvarsverksamhet. Organisationerna har ett stort antal medlemmar och finns på lokal nivå i hela landet. Deras uppdrag finansieras av statliga medel genom Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Försvarsmakten. MSB bedriver ett utvecklingsarbete inom detta område.

Vid en allvarlig samhällsstörning eller höjd beredskap och ytterst krig behöver medborgarnas förväntningar på samhällets service enligt regeringen vara avsevärt lägre än under normala förhållanden i fredstid (prop. 2020/21:30 sid 134). Regeringen anser att enskilda individer som inte har ett omedelbart hjälpbehov vid en allvarlig händelse och som har förutsättningar och resurser att klara sig själva bör kunna ta ansvar för den egna försörjningen under en veckas tid och i solidaritet och samarbete med andra bistå varandra i den utsträckning det är möjligt. Inom MSB bedrivs ett arbete för att höja medvetenheten hos allmänheten om att detta är något som varje individ behöver beakta. Exempel på sådana insatser är bl.a. broschyren Om krisen eller kriget kommer och Krisberedskapsveckan, som är en årlig informationskampanj som ska öka människors motståndskraft inför samhällskriser och ytterst krig. MSB har utformat sina insatser för att nå brett i samhället genom tillgänglighetsanpassning och även i flerspråkiga versioner.

Räddningsvårn

MSB redovisade i november 2019 ett uppdrag att kartlägga och analysera kommunernas behov av att i större omfattning inrätta räddningsvårn som stöd till räddningstjänster vid omfattande skogsbränder och andra typer av naturolyckor (Ju2019/02206/SSK). Av kartläggningen framgår följande.

I första hand är det hel- eller deltidsanställda brandmän vid de kommunala räddningstjänsterna som agerar vid räddningsinsatser. I samband med olyckor kan även enskilda personer med stöd av tjänsteplikt beordras att hjälpa till utan att de på förhand är bundna av något anställningsavtal. Det kan normalt inte förväntas att en person beordrad med tjänsteplikt har samma kunskap och kompetens som personal som är anställd vid räddningstjänsten. Tjänsteplikt är inte en anställning utan ett beslut som tas av räddningsledaren när behov uppstår och kan inte avtalas på förhand.

Räddningsvårn är en del av kommunens organisation för räddningstjänst och består av på förhand uttagna personer och larmas alltid ut med stöd av tjänsteplikt. En frivillig brandkår drivs i föreningsform och kan ingå i en kommuns organisation som ett räddningsvårn och medlemmarna tas då ut med stöd av tjänsteplikt. Personer anslutna till ett värn eller frivillig brandkår kan inte ha beredskap.

Enskilda personer kan ibland välja att påbörja räddningsåtgärder på eget initiativ och benämns då spontanfrivilliga. Räddningsledaren har då möjlighet

att ge sitt samtycke till att den frivillige fortsätter att medverka i räddningsinsatsen. Den vanligaste lösningen är att räddningsledaren tar ut den frivillige med tjänsteplikt. Tjänsteplikten är avsedd att användas för enskilda personer. Den som på grund av tjänsteplikt eller med räddningsledarens samtycke frivilligt har medverkat i en räddningsinsats har rätt till skälig ersättning.

MSB konstaterade i kartläggningen att kommunerna har olika behov och att det därför bör vara upp till dem att organisera räddningsvärn utifrån lokala behov och förutsättningar. MSB kommer att vidta åtgärder för att stödja kommunerna i deras arbete med att inrätta räddningsvärn.

I 3 kap. 15 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges att den personal som ingår i en kommuns organisation för räddningstjänst ska vara anställd i egen eller annan kommun eller i ett kommunalförbund. I organisationen för räddningstjänst kan också ett räddningsvärn ingå. Ett räddningsvärn består av personal som uttagits med tjänsteplikt. I 6 kap. 1 § anges att när det behövs, är var och en som under kalenderåret fyller lägst arton och högst sextiofem år skyldig att medverka i räddningstjänst, i den mån hans eller hennes kunskaper, hälsa och kroppskrafter tillåter det. Tjänsteplikten fullgörs på anmodan av räddningsledaren.

Bland dem som är tjänstepliktiga och som är bosatta i kommunen får en nämnd som avses i 3 kap. 11 § ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvärn. I första hand ska frivilliga tas ut. Den som tagits ut är skyldig att delta i övning med räddningsvärnets under högst tjugo timmar årligen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med regeringen i att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja inom totalförsvaret och instämmer med motionärerna i att de fyller en betydande roll för den civila delen av totalförsvaret. Utskottet ser positivt på att de frivilliga försvarsorganisationerna får en utökad roll i totalförsvaret och välkomnar att deras möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga långsiktigt säkerställs.

Räddningsvärn är en del av kommunens organisation för räddningstjänst och består av på förhand uttagna personer och larmas alltid ut med stöd av tjänsteplikt. Utskottet noterar att bland dem som är tjänstepliktiga och som är bosatta i kommunen får en nämnd som avses i 3 kap. 11 § lagen om skydd mot olyckor ta ut lämpliga personer för att ingå i kommunens räddningsvärn.

Med vad som anförts ovan bedömer utskottet att motionerna 2020/21:2329 (M) och 2020/21:3446 yrkande 8 i allt väsentligt kan anses vara tillgodosedda. Även motion 2020/21:3036 (M) avstyrks med vad som nu anförts.

Larm till nödnumret 112 via sms

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att införa möjlighet att larma 112 via sms.

Jämför reservation 15 (M).

Motionen

Johan Forssell m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2020/21:3297 yrkande 6 att man bör överväga att införa möjligheten att larma 112 via sms. När en person befinner sig i en trängd, hotfull och farlig situation kan det vara svårt att ringa till 112 och larma. Motionärerna vill göra det så enkelt att larma som möjligt och i dag finns ingen möjlighet att larma 112 via sms.

Bakgrund

Pågående arbete

Regeringen redovisade i budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 6 s. 69) att SOS Alarm under 2019 lanserade en 112-app för varning och information om inträffade olyckor och kriser. Applikationen möjliggör också en exakt positionering av var den som ringer 112 befinner sig. 112-appen har hittills laddats ned ca 1,5 miljoner gånger. SOS Alarm införde under förra året användningen av en teknik som gör det möjligt för bolaget att kunna ta emot och till samhällets hjälporgan vidareförmedla exakta positionsuppgifter som vid 112-samtal genereras automatiskt genom inbyggda GPS-mottagare i smarta telefoner (Advanced Mobile Location, AML).

Utskottet har inhämtat att viss möjlighet att larma 112 via sms finns redan i dag. Enligt alarmeringsavtalet mellan SOS Alarm och staten ska bolaget nämligen ansvara för funktionen att via 112 ta emot nödkommunikation via sms från personer med funktionsnedsättning i fråga om tal eller hörsel, eller andra motsvarande totalkonversationstjänster, förutsatt att förregistrering har skett. SOS Alarm utvecklar sin verksamhet utifrån samhällsutvecklingen inom ramen för åtagandena enligt alarmeringsavtalet mellan SOS Alarm och staten och vid behov i nära samverkan med samhällets hjälporgan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att SOS Alarm under 2019 lanserade en 112-app för varning och information om inträffade olyckor och kriser som också möjliggör en exakt positionering av var den som ringer 112 befinner sig. Utskottet noterar också att viss möjlighet att larma 112 via sms finns redan i dag. Utskottet välkomnar att SOS Alarm enligt avtalet utvecklar sin verksamhet och att detta arbete fortskrider. Motionen kan anses i viss mån tillgodosedd och avstyrks.

Kustbevakningens roll och uppgifter m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om en översyn av Kustbevakningens roll och uppgifter, om myndighetens rätt att använda drönare och om kontroller av farligt gods.

Jämför reservation 16 (M) och 17 (SD).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2020/21:3446 yrkande 9 behovet av en översyn av Kustbevakningens roll och uppgifter. Kustbevakningen är en myndighet som utför flera viktiga uppdrag på ett antal olika områden, bl.a. gränsskydd, miljöövervakning, sjöräddning och brottsbekämpning och deltar även i internationella insatser. Myndigheten har tillsammans med Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen fått i uppdrag att lämna en redovisning som beskriver myndigheternas behov av åtgärder och resursbehov för att möta kraven inom ramen för det civila försvaret t.o.m. 2025. Sammantaget kommer detta att ställa stora krav på Kustbevakningen de kommande åren.

I kommittémotion 2020/21:2218 yrkande 41 framhåller Thomas Morell m.fl. (SD) att fler kontroller av farligt gods bör utföras.

Ann-Sofie Alm (M) föreslår i motion 2020/21:2758 yrkande 2 att Kustbevakningen ges möjlighet att använda drönare i sin miljötillsyns- verksamhet och i all sin verksamhet. Med en drönare som är utrustad med mätinstrument skulle t.ex. svavelnivåer i utsläpp kunna mätas direkt i fartygens avgasplym under färd. Med den ökade drogmugglingen även in till mindre hamnar skulle en spaningsdrönare kunna minska risken för att farliga situationer ska uppstå.

Bakgrund

Pågående arbete

Kustbevakningen

Av budgetpropositionen för 2021 (utg.omr. 6 s. 69) framgår att genom kustbevakningslagen (2019:32), som trädde i kraft i april 2019, har Kustbevakningen getts nya befogenheter när det gäller brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss, bl.a. utvidgade möjligheter att självständigt genomföra brottsutredningar. Detta har resulterat i kortare handläggningstider. Kustbevakningen har på olika sätt medverkat inom ramen för den europeiska gräns- och bevakningsbyråns (Frontex) verksamhet, bl.a. genom att med eget flygplan utföra uppdrag över Medelhavet. Myndigheten har även påbörjat att planera för ett utökat uppdrag enligt EU:s nya förordning om en ny europeisk gräns- och kustbevakning.

Flera åtgärder har enligt regeringen vidtagits för att stärka och utveckla Kustbevakningens förmåga inom området för det civila försvaret och militära försvaret. Kustbevakningen har bl.a. ingått en övergripande överenskommelse med Försvarsmakten om hur resurser ur Kustbevakningen ska användas inom Försvarsmakten i händelse av höjd beredskap och i yttersta fall krig. Kustbevakningen ska som bevakningsansvarig myndighet återuppta planeringen för sin beredskap inom ramen för det civila försvaret. Myndigheten ska årligen redovisa till Justitiedepartementet hur planeringsarbetet fortskrider och vilka resultat som uppnåtts.

Statsrådet Mikael Damberg redovisade den 28 januari 2021 följande i svar på interpellation 2020/21:289 om Kustbevakningens befogenheter.

Kustbevakningen är en unik myndighetsresurs med aktiv sjöövervakning året runt och omfattande kapacitet att verka till sjöss. Kustbevakningens särskilda kompetens innebär att myndigheten främst ansvarar för sådana uppgifter som har ett naturligt samband med myndighetens huvuduppdrag som är räddningstjänst till sjöss, sjöövervakning samt krisberedskap och totalförsvaret. Den huvudsakliga verksamheten bedrivs till sjöss, även om viss verksamhet också bedrivs på land.

När det gäller verksamhet på land ansvarar Kustbevakningen för tillsynen över såväl utgående som inkommande transporter av farligt gods i hamnars landområde, oavsett vilket transportmedel godset färdas med.

Kustbevakningen deltar i Samtill som är ett samverkansorgan för myndigheter med ansvar för tillsyn av transporter av farligt gods på land och som leds av MSB. Kustbevakningen bedriver alltså redan i dag verksamhet i våra hamnar. Kustbevakningen utför kontroller både av farligt gods och av lastsäkring. Arbetet innebär kontroller av lastbärare och transportmedel som ska vidare ut på väg, järnväg eller till sjöss. Kustbevakningen utför kontroller både självständigt och i samverkan med andra myndigheter som till exempel Polismyndigheten och Tullverket.

Kustbevakningen har befogenhet att meddela de förelägganden och förbud som behövs, men också att hindra fortsatt transport från hamn om det är nödvändigt. Däremot ankommer det på Polismyndigheten att hindra fortsatt transport på väg.

En effektiv brottsbekämpning och kontroll- och tillsynsverksamhet kräver att myndigheternas specialkompetens tas till vara på ett ändamålsenligt sätt. För att åstadkomma en effektivare verksamhet och samordning av myndigheternas insatser när det gäller kontroll av hur yrkestrafikens regler följs beslutade regeringen den 22 augusti 2019 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över hur kontrollverksamheten av yrkestrafik på väg bedrivs och lämna förslag på förbättrande åtgärder. Utredaren ska bland annat kartlägga och analysera myndigheternas nuvarande kontrollverksamhet och föreslå åtgärder för att stärka denna i syfte att ytterligare förbättra hur regler följs. Enligt direktivet kan detta exempelvis gälla ökad myndighetssamordning och mer informationsutbyte. Utredaren ska även ta ställning till om det finns anledning att se över ansvaret och fördelningen av detta mellan de aktörer som utför kontroller av yrkestrafiken. Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021.

Det finns naturligtvis även i övrigt skäl att noga följa utvecklingen på området. Eftersom kustbevakningslagen bara har varit i kraft under en relativt kort tid är det lite för tidigt att utvärdera reformen, men det kan bli aktuellt med en sådan utvärdering framöver.

Obemannade luftfartyg

Kustbevakningen har enligt inhämtade uppgifter ett pågående projekt om att använda obemannade luftfartyg, s.k. UAS eller drönare, som stöd i ordinarie verksamhet. Innan drönare kan införas behöver förutsättningarna för användning utredas noggrant då hanteringen av drönare och den information som kan inhämtas med hjälp av dem omgärdas av ett omfattande regelverk. Framför allt gäller det miljöräddningstjänst till sjöss, där Kustbevakningen har eget ansvar för att utföra räddningsinsatser. Det är en verksamhet där UAS kan utgöra ett viktigt verktyg för detektering av utsläpp av olja eller andra skadliga ämnen i vatten. Andra verksamhetsområden där UAS kan bidra till att förbättra myndighetens förmåga att genomföra sitt uppdrag avseende tillsyn och övervakning är fiskeövervakning, naturvårdstillsyn, sjötrafikövervakning och inte minst vid livräddningsinsatser. När det gäller rökgasdetektering är det i nuläget inte en uppgift för Kustbevakningen utan detta åligger Transportstyrelsen.

Under kommande sommar inleds tester med UAS inom Kustbevakningen där primärt sensorer för bild- eller videoöverföring med högupplöst kamera och IR-kamera (värmedetektering) kommer att testas. Projektet beräknas vara klart under senare delen av 2021 och operativt genomförande kan då inledas.

Farligt gods

Enligt 12 § lag (2006:263) om transport av farligt gods ska de myndigheter som regeringen bestämmer genom tillsyn kontrollera att lagen följs, liksom de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Enligt 10 § förordningen (2006:311) om transport av farligt gods är Transportstyrelsen, Polismyndigheten, Kustbevakningen, Strålsäkerhetsmyndigheten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tillsynsmyndigheter enligt lagen.

Som nämnts i föregående avsnitt beslutade regeringen vid regeringssammanträde den 22 augusti 2019 (dir. 2019:51, 2021:3) att en särskild utredare ska se över hur kontrollverksamheten av yrkestrafik på väg bedrivs och lämna förslag på förbättrande åtgärder, inklusive organisatoriska åtgärder, för att fler ska följa reglerna på området. Kontrollverksamheten av yrkestrafik på väg är enligt direktiven främst en uppgift för Polismyndigheten och Transportstyrelsen men därutöver utför bl.a. Kustbevakningen kontroller i hamnar av farligt gods och av lastsäkring i lastbärare. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har bl.a. tillsyn av säkerhetsrådgivare för transport av farligt gods och transportskydd. MSB ska vidare samordna tillsynsmyndigheternas verksamhet när det gäller landtransport av farligt gods.

Utredaren ska bl.a. kartlägga och analysera myndigheternas nuvarande kontrollverksamhet och föreslå åtgärder för att stärka denna i syfte att ytterligare förbättra hur regler följs. Enligt direktivet kan detta exempelvis gälla ökad myndighetssamordning och mer informationsutbyte. Utredaren ska även ta ställning till om det finns anledning att se över ansvaret och fördelningen av detta mellan de aktörer som utför kontroller av yrkestrafiken. Det övergripande syftet med översynen är enligt direktiven att skapa en

ordning för att genom effektivare kontroller och sanktionssystem främja brottsbekämpningen och trafiksäkerheten samt åstadkomma en god social situation för förarna och en sund konkurrens inom yrkestrafiken.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 april 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att Kustbevakningen genom kustbevakningslagen gets nya befogenheter när det gäller brottsbekämpning och ordningshållning till sjöss, bl.a. utvidgade möjligheter att självständigt genomföra brottsutredningar och att åtgärder har vidtagits för att stärka och utveckla Kustbevakningens förmåga inom området för det civila och militära försvaret. Utskottet instämmer i att eftersom kustbevakningslagen bara har varit i kraft under en relativt kort tid är det för tidigt att utvärdera reformen, även om det kan bli aktuellt senare.

När det gäller frågan om kontroller av farligt gods noterar utskottet att Utredningen om effektivare kontroller av yrkestrafik på väg (I 2019:04) inom kort ska redovisa resultatet av sitt arbete.

Utskottet noterar vidare att Kustbevakningen arbetar med ett projekt om att använda obemannade luftfartyg som stöd i sin ordinarie verksamhet. Projektet beräknas vara klart under senare delen av 2021.

Riksdagen bör inte föregripa resultatet av de överväganden och det arbete som pågår och utskottet föreslår därför att motionerna 2020/21:2218 (SD) yrkande 41, 2020/21:2758 (M) yrkande 2 och 2020/21:3446 (M) yrkande 9 avslås.

Brandskydd m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motioner om att information ska göras tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar, att brandsäkerhetstillsyn ska riktas mot flerfamiljshus, att behörighetskrav och brandstationer anpassas så att kvinnor vill söka sig till brandmannayrket, att föreskrifter för vatten- och branddammar bör ses över och att brandstationer bör klassas som skyddsobjekt.

Jämför reservation 18 (V), 19 (C) och 20 (V).

Motionerna

Daniel Bäckström m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2020/21:2944 yrkande 3 att behörighetskrav bör ses över och brandstationer anpassas så att kvinnor i större utsträckning vill söka sig till brandmannayrket.

Maj Karlsson m.fl. (V) föreslår i kommittémotion 2020/21:167 yrkande 11 att rutiner tas fram för att säkerställa att viktig information från samhällets sida

vid kris eller katastrof tillgängliggörs för personer med funktionsnedsättningar. Vidare bör det göras en översyn av samhällets möjligheter att ge personer med funktionsnedsättning det stöd och den hjälp de behöver i händelse av kris eller katastrof (yrkande 12).

Enligt kommittémotion 2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 10 bör brandförsvarets tillsyn av brandsäkerheten i högre utsträckning riktas mot flerfamiljshus eftersom flest dödsfall inträffar i samband med brand i flerfamiljshus. I dag är tillsynen i hög grad inriktad mot exempelvis sjukhus och andra offentliga byggnader.

Enligt motion 2020/21:2483 av Sten Bergheden (M) bör tillståndsgivningen och regelverket för att bygga vatten- och branddammars ses över i syfte att stärka vår brandberedskap. Branddammars var förr ett naturligt inslag i miljön, men dagens lagstiftning och tillståndsprocesser för att bygga vatten- och branddammars gör det både onödigt dyrt och byråkratiskt krångligt.

Ann-Sofie Alm (M) yrkar i motion 2020/21:2768 att brandstationer med tillhörande anläggningar, områden och andra objekt ska klassas som skyddsobjekt i enlighet med skyddslagen (2010:305). Brandstationer är i dag mer än bara garage för brandbilarna och omklädningsrum för brandmännen och räddningstjänstens personal. De utgör en vital och stor del av vår samlade beredskap inom vårt totalförsvaret.

Bakgrund

Pågående arbete

Brandskydd

I budgetpropositionen för 2021 skrev regeringen (prop. 2020/21:1 utg.omr. 6 s. 66) att den brandförebyggande verksamheten i samhället har stor betydelse för människors säkerhet och trygghet. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) arbetar tillsammans med myndigheter, kommuner och andra organisationer för att uppnå visionen i MSB:s nationella strategi, nämligen att ingen i Sverige ska omkomma eller allvarligt skadas till följd av brand. Under 2019 omkom dock 85 personer i brand. Utskottet konstaterade vid riksdagsbehandlingen av propositionen att i fråga om skydd mot olyckor har samhällets förmåga att förebygga bränder utvecklats samtidigt som det finns områden som behöver vidareutvecklas (bet. 2020/21:FöU1 s. 10).

Riksdagen behandlade i oktober 2020 regeringens proposition 2019/20:176 (bet. 2020/21:FöU3) En effektivare kommunal räddningstjänst där det konstaterades att landets kommunala räddningstjänster står inför stora framtida utmaningar när det gäller att effektivare kunna hantera stora och allvarliga olyckor. I propositionen understryks att en utgångspunkt enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, förkortad LSO, är att det primära ansvaret för att skydda den enskildes liv, hälsa och egendom från olyckor ligger på den enskilde själv (a. bet. s. 8). Det allmänna har dock skyldigheter att förhindra och begränsa skador. MSB har vidtagit åtgärder för att stödja kommunerna i

arbetet med att öka kvaliteten på handlingsprogrammen. Man har bl.a. utvecklat en vägledning, genomfört utbildningar och utvecklat en nationell strategi för stärkt brandskydd. För att stärka Sveriges förmåga på området föreslog regeringen ändringar i LSO bl.a. för att främja en starkare statlig styrning av kommunernas förebyggande verksamhet och räddningstjänst, en tydligare ledningsorganisation med krav på kommunerna att upprätthålla en övergripande ledning av räddningstjänsten, förstärkt tillsyn och stöd samt möjligheter för MSB att under vissa förhållanden kunna prioritera och fördela tillgängliga förstärkningsresurser ur ett nationellt perspektiv. Ett nytt nationellt mål bestämdes för den förebyggande verksamheten, ett tydligare handlingsprogram och utökad föreskriftsrätt för MSB. Målet innebär att verksamheter ska planeras och organiseras så att de effektivt bidrar till att förebygga bränder och andra olyckor och att förhindra eller begränsa skador till följd av bränder och andra olyckor. Särskild vikt ska läggas vid att förhindra människors död och andra allvarliga skador. Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2021.

Det framgår av myndighetens årsredovisning för 2020 att majoriteten av de som omkommer i brand gör det i sin bostad. En av de viktigaste faktorerna i att motverka bränder och skador till följd av bränder är därför att påverka enskilda människors beteenden och beredskap. MSB genomförde under 2020 kampanjen Aktiv mot brand. Fokus för kampanjen var det grundbrandskydd som enskilda människor bör ha hemma. Myndigheten ger ut vägledningar som har till syfte att underlätta berörda aktörers arbete för säkra och ansvarsfulla insatser, att främja samverkan och att bidra till att skapa likvärdighet över hela landet.

Av myndighetens webbplats framgår att det nyss nämnda projektet Aktiv mot brand har vuxit fram i samarbete med kommuner, myndigheter, bransch- och intresseorganisationer för att minska bostadsbränderna med hjälp av det grundbrandskydd som enskilda människor bör ha hemma. Samarbetet har sin utgångspunkt i Nationell strategi för att stärka brandskyddet för den enskilda människan.

MSB har bildat en nationell samverkansgrupp för brandskyddsfrågor där bl.a. Boverket och Socialstyrelsen ingår. Gruppens uppgift är att samordna, långsiktigt förvalta och vid behov utveckla den nationella strategin. Myndigheten arbetar också tillsammans med bl.a. Boverket för att ta fram vägledning och handböcker för säkerhetsfrågor i fysisk planering.

MSB har tillsammans med Boverket bl.a. utarbetat en vägledning om räddningstjänsternas roll i bygglovsprocessen, vilken tydliggör hur brandskyddsfrågor ska hanteras när en byggnad uppförs eller byggs om. Broschyren Brandsäkerhet i flerbostadshus riktar sig till hyresvärdar, bostadsrättsföreningar och andra som äger, förvaltar eller hyr ut boende i flerbostadshus. Den beskriver kortfattat vilket ansvar olika parter har för brandskyddet och de vanligast förekommande brandskyddsinstallationerna i flerbostadshus. Den ger också olika tips och idéer kring hur man skyddar sin byggnad från brand. Med broschyren följer även ett informationsblad om brandskydd som riktar sig till den enskilda lägenhetsinnehavaren.

För att öka kunskapen om bränder i bostadsmiljö finansierar MSB även olika forskningsprojekt.

Information och stöd till personer med funktionsnedsättning vid kriser

Våren 2018 skickades broschyren Om krisen eller kriget kommer till 4,8 miljoner hushåll med information hur man som enskild eller familj kan förbereda sig för ett antal olika kriser. Broschyren finns i en version med lättläst svenska, inläst på svenska och engelska, i punktskrift, på teckenspråk och översatt till flera språk. MSB har kontinuerlig kontakt med funktionshinderrörelsen, och myndigheten tog kontakt med denna rörelse i samband med att broschyren skulle lanseras.

För att sprida information under en kris eller allvarlig händelse har MSB webbplatsen krisinformation.se som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga i samband med en sådan allvarlig händelse. Syftet med webbplatsen är att göra det lättare för allmänheten att hitta bekräftad information från svenska myndigheter genom att samla den på ett ställe och att minska risken för att felaktig information sprids. Krisinformation.se ska också stärka den enskilda medborgares förutsättningar att fatta medvetna beslut i en kris.

Enligt MSB:s årsredovisning för 2020 är samhällets förmåga inom olycksförebyggande arbete och räddningsinsatser med att förebygga bränder och olyckor genom effektiva insatser tillfredsställande. Kommunerna behöver fortsätta arbeta med tillsyn och anpassning av brandskyddsåtgärder för särskilt riskutsatta grupper som är kraftigt överrepresenterade när det gäller omkomna i bränder och att förebygga och hantera natur- och klimatrelaterade olyckor. I årsredovisningen framgår också att MSB inom ramen för arbetet med den nationella strategin för stärkt brandskydd tillsammans med Socialstyrelsen har tagit fram en vägledning som stöd till kommunerna för hur skyddet kan stärkas i bostäder hos särskilt riskutsatta individer. Åtgärder som bedöms kunna ge effekt för att stärka den enskildes brandskydd är att individanpassa och rikta kommunikationsinsatser. MSB har under året förstärkt samverkan med Socialstyrelsen inom brandskydd för särskilt riskutsatta individer.

MSB har även gett ut en kunskapsöversikt Likvärdigt skydd mot olyckor för personer med funktionsnedsättning där det konstateras att det kan vara svårt att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får samma hjälp som andra i en krissituation. Rapporten syftar till att ge en överblick av den forskning som finns på området och beskriva hur man praktiskt kan arbeta med dessa frågor. MSB redovisade i årsredovisningen för 2018 att den personal inom kommuner som genom vård- och omsorgslagstiftningen kommer i kontakt med de särskilt riskutsatta individerna har möjlighet att upptäcka utsatthet och vidta åtgärder.

Som stöd för kommunernas arbete vid t.ex. vårdboenden har MSB även tagit fram vägledningarna Att kommunicera brandskydd och Brandsäker bostad för alla.

Skyddsobjekt

Vissa civila och militära objekt med tillhörande anläggningar, områden och andra objekt kan klassas som skyddsobjekt i enlighet med skyddslagen (2010:305) för att ge ett förstärkt skydd mot bl.a. sabotage. Den möjligheten omfattar byggnader, andra anläggningar och områden som används eller är avsedda för bl.a. ledning av räddningstjänst. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får enligt 18 § besluta i frågor om skyddsobjekt. Det är enligt 3 § skyddsförordningen (2010:523) länsstyrelsen som prövar dessa frågor.

Jämställdhet

Regeringen beslutade i oktober 2020 om en ändring i 13 a § förordning (2008:1002) med instruktion för MSB som innebär att myndigheten ska stödja kommunerna i deras arbete med jämställdhet och mångfald i kommunernas organisationer för utförande av uppgifterna enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, dvs. MSB ska stödja kommunerna i deras arbete med jämställdhet och mångfald inom den kommunala räddningstjänsten. Förordningsändringen trädde i kraft den 1 januari 2021.

I årsredovisningen för 2020 konstaterar MSB att 5 kvinnor och 23 män har examinerats i den ettåriga påbyggnadsutbildningen för brandingenjörer som leder till ökad förmåga att leda såväl i fredstid som under höjd beredskap. I årsredovisningen för 2019 redovisades att MSB tillsammans med räddningstjänstorganisationer har tagit fram en handbok i jämställdhet för räddningstjänsten och att MSB har genomfört seminarier för att sprida kunskap om handboken.

MSB ska enligt myndighetens regleringsbrev för 2021 fortsätta att utveckla arbetet med jämställdhetsintegrering i syfte att verksamheten ska bidra till att nå de jämställdhetspolitiska målen (skr. 2016/17:10). Myndigheten ska senast den 1 september redovisa inriktningen för det fortsatta arbetet med jämställdhetsintegrering för åren 2022–2025. Redovisningen ska lämnas till regeringen (Justitiedepartementet).

Vatten- och branddammar

MSB redovisade i en skrivelse den 5 februari 2021 till kommunala företrädare att Sverige under kalla kriget investerade i en betydande mängd anläggningar och utrustning avsedda för civilt försvar. Anläggningarna består bl.a. av fortifikatoriskt skyddade ledningscentraler i berggrum, betongkonstruktion och krigsbranddammar. Flera av dessa ledningscentraler har enligt skrivelsen inte använts på många år och en del hålls för närvarande i malpåse. Det faktum att Sverige återigen planerar för höjd beredskap innebär enligt MSB att dessa anläggningar återigen kan spela en viktig roll för svensk beredskap. För närvarande pågår ett arbete med att skapa en helhetsbild över hur dessa resurser på bästa sätt kan komma till nytta i den pågående totalförsvarsutvecklingen. Hos MSB och länsstyrelser pågår också en utveckling av arbetet med beredskapshänsyn i samhällsplaneringen. MSB framhåller

i skrivelsen att avveckling av anläggningar eller annan utrustning avsedd för civilt försvar inte ska genomföras till dess ytterligare inriktning ges.

Utskottets ställningstagande

MSB har framhållit att majoriteten av de som omkommer i brand omkommer i sin bostad. Utskottet noterar att myndigheten framhåller att en av de viktigaste faktorerna i att motverka bränder och skador till följd av bränder är att påverka enskilda människors beteenden och beredskap. Utskottet ser positivt på att MSB har genomfört kampanjen Aktiv mot brand och att myndigheten har samarbeten och har utarbetat vägledningar och kunskapsöversikter för olika målgrupper. Utskottet förutsätter att detta viktiga arbete fortsätter.

Utskottet instämmer med motionärerna i motion 2020/21:2944 (C) yrkande 3 att det är angeläget att kvinnor i större utsträckning vill söka sig till brandmannayrket. Som framgått ovan ska MSB stödja kommunerna i deras arbete med jämställdhet och mångfald.

När det gäller förslaget i motion 2020/21:2483 (M) om att se över tillståndsgivning och regelverk för att bygga vatten- och branddammar noterar utskottet att MSB har framhållit att dylika anläggningar inte ska avvecklas i avvaktan på nya ställningstaganden.

Utskottet föreslår med denna redovisning att motionerna 2020/21:167 (V) yrkandena 11 och 12, 2020/21:307 (V) yrkande 10, 2020/21:2483 (M) och 2020/21:2944 (C) yrkande 3 avslås i avvaktan på resultatet av myndigheternas fortsatta arbete med dessa viktiga frågor.

I skyddslagen (2010:305) finns bestämmelser om förstärkt skydd för byggnader och andra anläggningar, områden och andra objekt mot bl.a. sabotage. Länsstyrelsen får besluta i frågor om skyddsobjekt. Motion 2020/21:2768 (M) avstyrks med den lämnade redovisningen.

Nationell strategi för drunkningsprevention

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om att en nationell strategi för drunkningsprevention bör utredas.

Motionen

Pia Steensland (KD) framför i motion 2020/21:1032 att en nationell strategi för drunkningsprevention bör utredas i nära samverkan mellan berörda vattensäkerhetsorganisationer och myndigheter. Kunskapen kring hur olika faktorer påverkar risken för drunkning bör öka och strukturer bör byggas för att förbättra samverkan mellan olika aktörer för att förebygga drunkningsolyckor.

Bakgrund

Pågående arbete

I 3 kap. 5 § ordningslagen (1993:1617) anges t.ex. att brunnar, bassänger och liknande anläggningar ska vara försedda med de säkerhetsanordningar som behövs med hänsyn till anläggningarnas belägenhet och beskaffenhet. Behovet av att säkerhetsanordningen ger ett tillräckligt skydd mot olyckor med barn ska särskilt beaktas. Polismyndigheten får i fråga om en särskild anläggning besluta om de säkerhetsåtgärder som ska vidtas.

I Boverkets byggregler (BBR) finns regler om skydd mot drunkning på tomter (PBL kunskapsbanken – en handbok om plan- och bygglagen). Reglerna gäller vid uppförande av nya anläggningar eller väsentliga ändringar i befintliga anläggningar. Det finns krav dels för fasta bassänger avsedda för bad eller simning, dels för dammar, fasta brunnar och fasta behållare. Reglerna är framförallt skrivna för att undvika barnolycksfall. Bestämmelserna gör skillnad mellan bassänger och prydnadsdamm. Begreppet bassäng omfattar endast sådana bassänger som är avsedda för bad eller simning inklusive plaskdamm.

Skolverket har på sin webbplats ett stöd för ansvarsfrågor och praktiska frågor avseende simundervisning. Där anges att simning och lekar i vatten ingår i ämnet Idrott och hälsa och att det är viktigt att kunna simma för att undvika olyckor. Mål för sim- och vattensäkerhetsutbildning ges i kursplanen och måluppfyllelsen ska följas upp och dokumenteras. Simförmåga ingår i kunskapskraven för årskurs 6 och 9, och därför förväntas skolan ge simundervisning. Skolan och läraren ansvarar för att undervisa i simning, badvett och säkerhet. På Skolverkets webbplats redogörs också för det ansvar som skolan har för elevernas säkerhet. Utöver detta finns ideella föreningar som Svenska Livräddningssällskapet, Sjärräddningssällskapet, simklubbar m.fl. som på olika sätt bidrar till en ökad vattensäkerhet.

När det gäller utrustning för vattenlivräddning vid hamnar, kajer, badplatser och liknande vattennära anläggningar är Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) reglerande myndighet. I 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor anges att ägaren eller nyttjanderättshavaren till byggnader eller andra anläggningar i skälig omfattning ska hålla utrustning för släckning av brand och för livräddning vid brand eller annan olycka och i övrigt vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand. Kommunen har enligt 5 kap. 1 § tillsyn över att enskilda följer lagen och föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen och MSB har enligt 5 kap. 1 a § tillsyn över kommunerna.

MSB får enligt regleringsbrevet för 2021 använda 33 miljoner kronor av anslagsposten 2:6 för uppdragsersättning till ideella organisationer för att öka den enskildes förmåga att förebygga och hantera olyckor, allvarliga händelser och kriser. Svenska Livräddningssällskapet får, och har under en längre tid fått, sådan ersättning för genomförandet av kurser i vattensäkerhet. 7 miljoner

kronor av dessa medel gick 2020 till Svenska Livräddningssällskapet för aktiviteter med bl.a. icke simkunniga barn, ungdomar och vuxna.

MSB är medlem i Sjösäkerhetsrådet, som är ett samarbetsorgan mellan myndigheter, fritids- och försäkringsbranschen samt fritidsbåtlivets och sportdykningens organisationer, vars främsta uppgift är att förbättra sjösäkerheten och informera om hur sjöolyckor kan och ska undvikas. Rådet leds av Transportstyrelsen och dess syfte är att verka för ett säkrare fritidsbåtliv.

MSB initierade 2011 ett samarbete mellan ett flertal myndigheter och organisationer som arbetar med säkerhet i och vid vatten för att ta fram en guide för kommuner och andra aktörer. Arbetet ledde 2013 till Guide till ökad vattensäkerhet – för kommuner och andra anläggningsägare (MSB249). I vägledningen har ett flertal myndigheter och organisationer som arbetar med säkerhet i och vid vatten på ett övergripande sätt förtydligat vilka regler som är relevanta samt lämnat förslag på hur kommuner och andra anläggningsägare kan arbeta förebyggande.

Utskottets ställningstagande

Utskottet instämmer med motionären i att arbetet för att förhindra drunkning och för att minska antalet döda och skadade genom drunkning är viktigt, att frågan bör prioriteras och att strukturer bör byggas för att förbättra samverkan mellan olika aktörer. Även om ovanstående redovisning av gjorda insatser ger vid handen att berörda myndigheter och organisationer har vidtagit åtgärder för att förhindra drunkningsolyckor vill utskottet framhålla vikten av ytterligare åtgärder vidtas för att förhindra drunkning. Motionen avstyrks i avvaktan på resultatet av det fortsatta arbetet.

Säkra möten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår en motion om hur man kan stimulera offentliga och privata aktörer att ordna säkra möten.

Motionen

Hanna Westerén (S) yrkar i motion 2020/21:2052 att regeringen bör se över hur man kan stimulera offentliga och privata aktörer att ordna säkra möten. Det är viktigt att se över hur vi kan stimulera offentliga och privata aktörer att erbjuda säkra mötesplatser ut flera aspekter, bl.a. för att undvika smitta.

Bakgrund

Pågående arbete

Coronakommissionen

Sedan våren 2020 pågår i Sverige, liksom i övriga delar av världen, en spridning av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Världshälsoorganisationen har förklarat att smittspridningen är ett internationellt hot mot människors hälsa och en pandemi.

Regeringen beslutade den 30 juni 2020 att uppdra åt en kommitté i form av en kommission att utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter (dir. 2020:74). Kommissionen ska också göra en internationell jämförelse med relevanta länder av de olika åtgärder som vidtagits och åtgärdernas effekter.

Kommissionen ska bl.a.

- utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att hantera virusutbrottet och utbrottets effekter
- utvärdera hur krisorganisationen inom Regeringskansliet, berörda förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner har fungerat under pandemin
- utvärdera hur ansvarsprincipen och det geografiska områdesansvaret har fungerat under krisen
- lämna de förslag på åtgärder som kommissionens iakttagelser ger anledning till.

Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2022.

Utredning om riksdagens arbete under coronapandemin

Konstitutionsutskottet föreslog genom ett tillkännagivande till riksdagsstyrelsen den 12 november 2020 att en uppföljning av riksdagens arbete under coronapandemin skulle genomföras. Kammaren beslutade den 18 november 2020 att bifalla utskottets förslag (bet. 2020/21:KU13, rskr. 2020/21:54). Enligt direktiven (dnr 608-2020/21) av den 9 december 2020 sammankallades en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att genomföra en uppföljning av riksdagens och Riksdagsförvaltningens arbete under coronapandemin.

I direktiven konstateras att pandemin och försöken att begränsa smittspridningen har haft stora konsekvenser för hela samhället. Även riksdagen och dess beslutsprocesser har påverkats. Riksdagen och Riksdagsförvaltningen har vidtagit ett antal åtgärder som syftar till att säkerställa att den parlamentariska processen och stödet till denna fungerar oavsett situation samt till att så långt som möjligt begränsa smittspridningen.

Som exempel kan nämnas att riksdagens partier i mars 2020 kom överens om att ändra riksdagens arbetsätt så att endast 55 ledamöter medverkar under omröstningarna i kammaren. Antalet suppleantplatser i utskotten utökades

också kraftigt så att det blev möjligt för i princip alla ledamöter att tjänstgöra i alla utskott. När det gäller konstitutions-, utrikes- och försvarsutskotten ansåg gruppledarna dock att det var komplicerat och tungrott att hantera sekretessbelagt material till ett så stort antal ledamöter och att det därför var rimligt att de extra suppleanterna avsåde sig sina uppdrag.

Riksdagsförvaltningen inrättade i mars 2020 en krisledningsorganisation för att samordna arbetet med att säkerställa stödet till den parlamentariska processen och hindra smittspridning på lång och kort sikt.

Uppdraget ska redovisas senast den 30 november 2021.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Coronakommissionen har i uppgift att utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att hantera virusutbrottet och utbrottets effekter och lämna de förslag på åtgärder som kommissionens iakttagelser ger anledning till. Riksdagens parlamentariska kommitté har i uppdrag att följa upp riksdagens arbete under coronapandemin.

Riksdagen bör inte föregripa detta arbete. Utskottet avstyrker motionen i avvaktan på resultatet av de fortsatta övervägandena.

Motioner som bereds förenklad

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Jämför särskilt yttrande 1 (M), 2 (SD), 3 (C) och 4 (KD).

Utskottets ställningstagande

I betänkandet behandlas motionsyrkanden som rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden, se bilaga 2. Under årsmötena 2018/19, 2019/20 och 2020/21 har detta gjorts i betänkandena 2018/19:FöU7, 2018/19:FöU4, 2019/20:CU16, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU2, 2020/21:FöU3 samt 2020/21:FöU4 och riksdagen har i enlighet med utskottets förslag avslagit motionsyrkandena. Utskottet står fast vid sina senaste ställningstaganden, och det finns inte heller andra skäl att åter behandla motionerna i vanlig ordning. Motionerna i bilaga 2 avstyrks därför.

Reservationer

1. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9 och avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 18 och

2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 24.

Ställningstagande

Sverige måste ha en stark krisberedskap med tillräckliga lager av läkemedel och sjukvårdsmateriel. Det bör finnas tydligt utpekade ansvariga myndigheter för ledning och samordning av de krishanterande insatserna. Ökad försörjningstrygghet är central för att stärka den svenska krisberedskapen och livsmedels-, drivmedels- och elförsörjning måste fungera även under allvarliga kriser. Tillgång till transporter och ett robust finansiellt system är andra viktiga delar. Grundläggande är också att it-systemen inte slås ut. Regeringen bör vidta åtgärder för att åtgärda dessa brister.

Som krislagstiftningen ser ut i dag får regeringen endast besluta om skärpt eller höjd beredskap i händelse av krigsfara eller krig, inte vid en allvarlig kris. Regeringen bör vidta åtgärder för att krislagstiftningen ska ge regeringen mandat för regeringen att agera i händelse av en kris.

2. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 1 och

2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 18 och

avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 24 och

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Regeringen bör verka för en gemensam nationell styrning och ett övergripande ansvar i en pandemisituation. Den gemensamma nationella styrningen och vem som har det övergripande ansvaret och mandatet för vad som gäller i en pandemisituation måste förtydligas. I dag finns det inga nationella riktlinjer för hur stora kommunernas lager av skyddsutrustning bör vara, vilket är en stor brist.

Myndigheter ska samverka innan beslut tas så att besluten blir adekvata och kan följas. Det måste tydligt framgå vilken tolkning av reglerna som värden och omsorgen ska följa. Myndigheter ska agera opolitiskt och med öppenhet och transparens enligt offentlighetsprincipen.

3. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5 och

avslår motionerna

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 1,
2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 18,
2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 24 och
2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Under den nuvarande pandemin har det visat sig att det är viktigt att det huvudsakliga ansvaret ligger på den nationella nivån. Tidskrävande samverkan mellan kommuner, regioner och statliga myndigheter som behöver samordnas och nya rutiner och samarbetsorgan får inte skapa onödiga tidsfördröjningar. Staten ska ha det övergripande ansvaret vid pandemier, olyckor eller andra kriser.

Regeringen bör ta initiativ till en nationell samordning för att tillgodose att vården kan härbärgera ett stort antal sjuka patienter på kort tid och ta emot patienter efter större olyckor.

4. Statens övergripande ansvar vid större olyckor och kriser, punkt 1 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 24 och avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 5,

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD) yrkande 1,

2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD) yrkande 18 och

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 9.

Ställningstagande

Regeringen och staten behöver ta ansvar för att bygga upp en god beredskap som säkerställer tillräcklig och uthållig kapacitet avseende läkemedel, skyddsutrustning, medicintekniska produkter m.m. Det görs bäst genom en kombination av omsättningslager och avtal med olika företag som vid en kris snabbt kan ställa om och bidra till det som vården och omsorgen behöver.

Regeringen bör vidta åtgärder så att en nationell ledning och styrning kommer på plats som gör att vi vid en kris snabbt kan få överblick över behovet av exempelvis läkemedel eller skyddsutrustning i olika delar av landet och inom olika verksamheter. Det krävs också att den nationella ledningen har

befogenhet att besluta om inköp och/eller omfördelning av resurser mellan olika regioner eller andra relevanta aktörer som exempelvis apotek.

Regeringen bör också arbeta för ett starkt europeiskt och globalt samarbete för att stärka läkemedelstillgången. Det är viktigt att samarbetet mellan EU-länderna fortgår och att man säkrar transporter mellan länderna även under kriser som exempelvis en pandemi.

5. Ansvarsprincipen, punkt 3 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 4 och
avslår motion

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Krisberedskapen i Sverige utgår från tre allmänt hållna principer, nämligen ansvarsprincipen, närhetsprincipen och likhetsprincipen. Ändamålsenligheten i de tre principerna bör utvärderas och vid behov revideras för att få till en tydligare styrning av samhällets krisberedskap som också är hållbar i ett nytt civilt försvar.

6. Produktion av strategiska produkter, punkt 4 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och
Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1 och
avslår motionerna

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 8 och
2020/21:2433 av Jörgen Hellman m.fl. (S).

Ställningstagande

Under coronapandemin identifierade regeringen samhällsviktiga sektorer, däribland livsmedelsproduktionen. Vi anser att livsmedelsproduktionen ska klassificeras som samhällsviktig verksamhet också efter att den akuta coronakrisen är över eftersom uppgiften att producera livsmedel alltid behöver fungera.

7. Produktion av strategiska produkter, punkt 4 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 8 och
avslår motionerna
2020/21:2433 av Jörgen Hellman m.fl. (S) och
2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Covid-19-pandemin har visat på risken för att leveranser av utrustning från utlandet stoppas. Nationellt måste det därför finnas omsättningslager för att stödja extra hårt drabbade platser. Krisberedskapen måste även innefatta möjlighet till produktion av skyddsutrustning för personal inom vård och omsorg. Detta kan göras via avtal med privata företag och det bör även finnas offentliga resurser att producera skyddsutrustning.

Sverige bör ha egna resurser för att bättre kunna klara krissituationer när det gäller läkemedel och sjukvårdsmaterial. Det bör utredas hur produktion av skyddsutrustning och förbrukningsmaterial för vård och omsorg kan säkras inom Sverige.

8. Beredskapsplaner, punkt 5 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD) yrkandena 45 och 46 samt
avslår motion
2020/21:2247 av Lars Hjälmered (M).

Ställningstagande

Genom coronapandemin vårterminen 2020 uppmärksammades flera områden som i samhället behövde åtgärder i relation till pandemins effekter. Inom stadsbyggnadsområdet blev det aktuellt med undantag i plan- och bygglagen (2010:900) för att snabbt kunna få fram fältsjukhus och provtagningsstält på platser där de vanliga sjukvårdslokalerna inte räcker till. Riksdagen ställde sig bakom förslaget i betänkandet 2019/20:CU27 Undantag från plan- och bygglagen vid spridning av en samhällsfarlig sjukdom.

Regeringen bör göra en översyn av beredskapsplaneringen och de regelverk som omfattar utgiftsområde 18 och dess beredningsområden inom stadsbyggnad.

Vi anser vidare att en nationell handlingsplan för krisberedskap inom stadsbyggnadsområdet bör upprättas. Det finns behov av ett nationellt grepp om krisberedskapsplanering inom stadsbyggnadsområdet för att rusta Sverige, regioner och kommuner för eventuella kommande kriser. Regeringen bör därför vidta åtgärder för att utarbeta en nationell handlingsplan för krisberedskap inom stadsbyggnadsområdet och ge regioner och kommuner i uppdrag att lokalt planera för krisberedskap inom stadsbyggnadsområdet.

9. Krisberedskapssamarbetet inom EU, punkt 6 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och
Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5 och
avslår motion
2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14.

Ställningstagande

Krisberedskap är ett område där EU kommer att satsa allt större resurser. Den hjälp Sverige tog emot från andra europeiska länder under skogsbränderna

sommaren 2018 kunde till stor del genomföras tack vare EU:s civilskyddsmekanism. Sverige bör bejaka ett utbyggt krisberedskapssamarbete, bl.a. för att kunna hantera effekterna av klimatförändringarna.

Genom EU:s civilskyddsmekanism fick Sverige under 2020 tillgång till två vattenskopande brandflygplan som är baserade i Skavsta. Det är också angeläget att MSB:s krishanteringslager i Kristinehamn kan fortsätta att utgöra EU:s gemensamma logistiklager för olika former av kris- och räddningsinsatser. Regeringen bör med kraft driva denna fråga inom EU när den kommer upp till förhandling under 2021.

10. Krisberedskapssamarbetet inom EU, punkt 6 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 14 och
avslår motion
2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Det är viktigt att återhämtningen och tiden efter coronapandemin inte används som skäl för att dra EU-samarbetet i riktning mot mer överstatlighet, men inte heller till att motivera slutna gränser och ökad protektionism. Den balansgång som måste till kommer att kräva idogt arbete och en viktig uppgift att kommunicera är att det som EU gör bäst i dag måste få fortsätta och på vissa områden förstärkas.

Regeringen bör driva att EU ska kunna hantera flera olika hot och risker, enskilt och samtidigt. Vikten av en god krisberedskap har blivit tydlig. Även om alla länder självklart ska ha en god nationell krisberedskap bör regeringen arbeta för att EU ska kunna bidra med ett tydligt mervärde vid gränsöverskridande hot.

11. Ett europeiskt godkännande av kärnkraftverk m.m., punkt 7 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M) yrkande 7.

Ställningstagande

Ett gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk och komponenter till kärnkraftverk bör införas för att värna säkerhet och kostnadseffektivitet. Ett gemensamt godkännande skulle bidra till en hög gemensam europeisk säkerhetsnivå. Det skulle ge en möjlighet att såväl underhålla som bygga nya reaktorer på ett mer kostnadseffektivt sätt.

Regeringen bör därför ta initiativ inom EU för ett europeiskt godkännande av kärnkraftverk och komponenter och därefter återkoppla till riksdagen vilka initiativ som tagits.

12. Sjö- och flygräddning, punkt 8 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 39 och 40.

Ställningstagande

Ansvar för sjö- och flygräddningen ligger i dag hos Sjöfartsverket. Under Sjöfartsverkets ledning deltar även Sjöräddningssällskapet, Kustbevakningen, Polisen och Försvarmakten i sjöräddningen. Ansvar för sjöövervakning och miljöräddningstjänst till sjöss ligger däremot hos Kustbevakningen.

Försvarmakten disponerar i dag ett femtiotal helikoptrar och har lång erfarenhet av olika typer av räddningsuppdrag. Någon samverkan mellan Försvarmakten och Sjöfartsverket vad gäller sjöräddning finns inte i dag.

Sjöfartsverkets sju nyinköpta helikoptrar saknade lastkrok och kunde inte bidra med att släcka skogsbränder och Försvarsmakten har inget uppdrag att stå i beredskap för sådant. När vi nu ska bygga upp det civila försvaret är det rimligt att Försvarsmakten åter utgör en resurs i händelse av en katastrof.

Sjöfartsverkets sjö- och flygräddningsverksamhet bör ses över. Regeringen bör vidta åtgärder för att föra över huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen från Sjöfartsverket till Kustbevakningen och att föra över sjö- och flygräddningens helikoptertjänst till Försvarsmakten.

En annan sak är att Sjöfartsverket har räddningshelikoptrar som skulle kunna utrustas med brandbekämpningsförmåga. I dag används helikoptrarna endast för samordning och evakuering men inte i det aktiva släckningsarbetet. Den nationella kapaciteten att bekämpa skogsbränder från luften måste förbättras. Regeringen bör vidta åtgärder för att Sjöfartsverkets helikoptrar utrustas med brandbekämpningsutrustning. Erfarenheterna från 2014 och 2018 visar att brandflyg är ett särskilt effektivt sätt att bekämpa skogsbränder. Sverige bör ha en egen kapacitet vad gäller flygplan med vattenbombningsmöjligheter, eventuellt i samverkan med andra länder. Sverige har hittills fått snabbt och effektivt stöd genom EU:s krishanteringsmekanism, och vi bör verka för att EU:s civila krishanteringsförmåga stärks ytterligare.

13. Riskhanteringsplaner för torka och vattenbrist, punkt 9 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 42.

Ställningstagande

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har på senare år vidtagit åtgärder för att stödja kommunerna i arbetet med att öka kvaliteten i de kommunala handlingsprogrammen. MSB har redan i dag utfärdat föreskrifter om länsstyrelsens riskhanteringsplaner för att hantera översvämningrisker. MSB har även t.ex. utvecklat vägledning och genomfört utbildningar. Uppföljningar visar dock att bristerna kvarstår.

Länsstyrelserna har en viktig uppgift att finnas som stöd för kommunerna när handlingsplanerna arbetas fram. Trots stora problem med torka och låga

grundvattennivåer och risk för att situationen förvärras har få kommuner särskild beredskap för att bemöta detta.

Torka och vattenbrist kan precis som översvämningar få stora konsekvenser för samhället. Regeringen bör vidta åtgärder för att ge MSB och länsstyrelserna i uppdrag att stödja kommunernas förebyggande arbete med att arbeta fram riskhanteringsplaner för att hantera torka och vattenbrist.

14. Betydelsen av frivilliga för samhällets krisberedskap, punkt 10 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3446 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 8 och
avslår motionerna
2020/21:2329 av Boriana Åberg (M) och
2020/21:3036 av Annicka Engblom (M).

Ställningstagande

De frivilliga försvarsorganisationerna fyller en stor roll för den civila delen av totalförsvaret. Det är glädjande att Försvarsberedningen delar synen att frivilligheten är viktig för såväl krisberedskap som totalförsvaret och därför har föreslagit en resursförstärkning till de frivilliga försvarsorganisationerna för att stärka det civila försvaret.

Vi vill belysa behovet av att även se frivilligheten i ett bredare perspektiv, och särskilt som en resurs för krisberedskapen. Den nya tekniken medger att det på ett enkelt sätt går att kontakta människor som anmält sig som frivilliga för att t.ex. delta i eftersök eller som understödjande personal vid skogsbränder. Regeringen bör göra en särskild genomlysning av hur det går att ta vara på dessa frivilliga krafter.

15. Larm till nödnumret 112 via sms, punkt 11 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

När en person befinner sig i en trängd, hotfull och farlig situation kan det vara svårt att ringa till 112 och larma. I dag finns ingen möjlighet att larma 112 via sms. Vi vill göra det så enkelt som möjligt att larma. Regeringen bör därför utreda hur det ska bli möjligt att larma 112 via sms.

16. Kustbevakningens roll och uppgifter, punkt 12 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:3446 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 9 och
avslår motion
2020/21:2758 av Ann-Sofie Alm (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Kustbevakningen är en myndighet som utför flera viktiga uppdrag på ett antal olika områden, bl.a. gränsskydd, miljöövervakning, sjöräddning och brottsbekämpning. År 2019 utökades myndighetens uppdrag för den brottsbekämpande delen i samband med att riksdagen antog en ny kustbevakningslag. Det finns tankar om att Kustbevakningen ytterligare skulle kunna utöka bl.a. det brottsbekämpande uppdraget och myndigheten kommer även att i ökad utsträckning behöva bidra till det civila försvaret.

Kustbevakningen har tillsammans med Polismyndigheten, Tullverket och Säkerhetspolisen fått i uppdrag att lämna en redovisning som beskriver

myndigheternas behov av åtgärder och resursbehov för att möta kraven inom ramen för det civila försvaret t.o.m. 2025. Sammantaget kommer detta att ställa stora krav på Kustbevakningen de kommande åren.

Vi vill se en översyn av Kustbevakningens roll och arbetsuppgifter som kan ge förslag till hur myndigheten bör resurssätta, personellt och materiellt, och prioritera det breda uppdrag som myndigheten kommer att ha framgent.

17. Kontroll av farligt gods, punkt 13 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2218 av Thomas Morell m.fl. (SD) yrkande 41.

Ställningstagande

I transporter med last som klassificeras som farligt gods finns ämnen som allvarligt kan skada människor, djur och miljö. Det ställs väsentligt högre krav på de förare som utför den här typen av transporter än andra. Många transporter av farligt gods utförs av förare som varken har rätt kompetens eller fordon med rätt utrustning för den här typen av transporter. Det förekommer transporter med farligt gods som inte är skyltade vilket kan vara allvarligt vid en räddningsinsats som måste utföras korrekt för att minimera skador på människor och miljö. Det framgår av en rapport från Linköpings Universitet att polisens nuvarande organisation inte uppfyller målen för antalet utförda kontroller.

Vi anser att fler kontroller bör göras av farligt gods och att resurserna för detta arbete bör förstärkas. Arbetet bör organiseras så att polisen kan utföra inspektioner på väg för att utföra kontroller av dessa fordon.

18. Tillsyn av brandsäkerheten, punkt 14 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V) yrkande 10.

Ställningstagande

Under senare år har vi sett flera exempel på bränder i hyresfastigheter där boende skadats och i vissa fall omkommit. I många fall har bränderna skett i hyreshus som ägs och förvaltas av oseriösa fastighetsägare. Dessa bränder hade sannolikt kunnat undvikas om fastighetsägarna hade åtgärdat de säkerhetsbrister som ofta ligger bakom bränderna, t.ex. brist på sprinklersystem.

För att upptäcka brister i brandsäkerheten krävs regelbunden tillsyn av brandförsvaret. Brandförsvarets tillsyn av brandsäkerheten är i dag i hög grad inriktad mot exempelvis sjukhus och andra offentliga byggnader. Givet att flest dödsfall i samband med brand inträffar i flerfamiljshus bör brandförsvarets tillsyn i större utsträckning riktas mot denna typ av fastigheter.

Regeringen bör återkomma med förslag som innebär att brandförsvarets tillsyn av brandsäkerheten i större utsträckning riktas mot flerfamiljshus.

19. Andelen kvinnor inom räddningstjänsten, punkt 16 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

I dag är en stor majoritet av brandmännen fortfarande män, bara 5,5 procent är kvinnor. Många traditionella föreställningar om vad det innebär att vara brandman lever kvar som kan ha lett till att färre kvinnor har sökt sig till att bli brandmän på hel- eller deltid.

Kommunerna har kommit olika långt runt om i landet. Det finns räddningstjänster som genom enkla knep har lyckats bredda rekryteringsbasen och därmed också minskat antalet vakanser i deltidsstyrkorna. Det handlar om att se över kraven inom olika områden, t.ex. om man måste ha C-körkort eller kan köpa in mindre fordon där det räcker med B-körkort. Det handlar också om att anpassa stationernas utformning för att passa både män och kvinnor, exempelvis genom separata omklädningsrum.

Regeringen bör vidta åtgärder så att hela landet har en väl fungerande räddningstjänst. Detta blir särskilt viktigt då vi utvecklar ett nytt civilt försvar. Räddningstjänsten i kommunerna kommer att ha en viktig roll och i detta arbete kan man inte bortse från den rekryteringsbas som halva befolkningen utgör.

20. Information och stöd till personer med funktionsnedsättning vid kriser, punkt 18 (V)

av Hanna Gunnarsson (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

I instruktionerna till Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och övriga instanser som ansvarar för krisberedskap i nödsituationer finns det inget tydligt uppdrag kring att den information som går ut till allmänheten ska vara tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Det betyder att det i dag finns många människor som inte kan tillgodogöra sig informationen om hur de bör agera vid händelse av en kris eller katastrof.

Jag anser att rutiner bör tas fram i syfte att säkerställa att all viktig information från samhällets sida vid händelse av kris eller katastrof tillgängliggörs för personer med olika funktionsnedsättning. Beredskapen för att kunna ge personer med funktionsnedsättning det stöd och den hjälp som de behöver i händelse av en kris eller katastrof behöver också ses över.

Särskilda yttranden

1. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (M)

Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts av företrädare för våra respektive partier i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:FöU7, 2018/19:FöU4, 2019/20:CU16, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU2, 2020/21:FöU3 och 2020/21:FöU4. Vi vidhåller våra respektive synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

2. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (SD)

Roger Richthoff (SD), Sven-Olof Sällström (SD) och Caroline Nordengrip (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag som väckts av företrädare för Sverigedemokraterna. När det gäller dessa förslag hänvisar vi till de senaste ställningstaganden som gjorts i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:FöU7, 2018/19:FöU4, 2019/20:CU16, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU2, 2020/21:FöU3 och 2020/21:FöU4. Vi vidhåller våra synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

3. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (C)

Daniel Bäckström (C) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag som väckts av företrädare för Centerpartiet. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts i motsvarande frågor i betänkandena 2018/19:FöU7, 2018/19:FöU4, 2019/20:CU16, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU2, 2020/21:FöU3 och 2020/21:FöU4. Jag vidhåller dessa synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

4. Motioner som bereds förenklat, punkt 21 (KD)

Mikael Oscarsson (KD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag som väckts av oss. När det gäller dessa förslag hänvisar jag till de senaste ställningstaganden som gjorts i motsvarande frågor i betänkandena

2018/19:FöU7, 2018/19:FöU4, 2019/20:CU16, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU2, 2020/21:FöU3 och 2020/21:FöU4. Jag vidhåller dessa synpunkter som förts fram men avstår från att på nytt ge uttryck för dem i detta betänkande.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:167 av Maj Karlsson m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att rutiner bör tas fram i syfte att säkerställa att all viktig information från samhällets sida i händelse av kris eller katastrof tillgängliggörs för personer med olika funktionsnedsättningar och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över samhällets möjlighet att ge personer med funktionsnedsättning det stöd och den hjälp de behöver i händelse av kris eller katastrof och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:207 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa ett skärmbud på offentliga badanläggningar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:307 av Momodou Malcolm Jallow m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som innebär att brandförsvarets tillsyn av brandsäkerheten i högre utsträckning riktas mot flerkamiljshus och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:389 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska ha det övergripande ansvaret vid pandemier, olyckor eller andra kriser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur produktion av skyddsutrustning och förbrukningsmaterial för vård och omsorg kan säkras inom Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:457 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att lagstifta om ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier till privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:608 av Per Schöldberg och Helena Lindahl (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att inkräva rapport från ansvariga myndigheter om omfattningen av det beskrivna problemet med nöd- och hänvisningsbelysning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att utreda regelbunden rapporteringsskyldighet för landets fastighetsägare avseende underhåll och standard på nöd- och hänvisningsbelysning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:644 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brandfarliga och explosiva varor och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt straff för smuggling av explosiva varor och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:727 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges nationella beredskap för klimatförändringar bör förstärkas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:877 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Kustbevakningen och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om SOS Alarm och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om strålsäkerhet och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om jordskredssäkring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:936 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör ges i uppdrag att meddela föreskrifter om brandskydd för att uppnå en säker och likvärdig lägstanivå i behovsprövade särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1032 av Pia Steensland (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa en nationell strategi för drunkningsprevention och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1337 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om brandskydd och om certifiering av installatörer av braskaminer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1380 av Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör ges i uppdrag att meddela föreskrifter om skydd vid värmeböljor för behovsprövade särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1478 av Abraham Halef och Ingela Nylund Watz (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga behovet av att se över lagstiftningen med syftet att inrätta ett nationellt förbud mot användning och försäljning av fyrverkerier när det gäller privatpersoner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1482 av Mats Wiking (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utryckningsfordon ska tillåtas att sända varningsmeddelanden begränsade i tid och rum men av stort värde för samhället och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1484 av Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga möjligheten att se över regelverk så att användning av pyrotekniska varor (t.ex. fyrverkerier, raketer och smällare) utan tillstånd från polisen förbjuds inom kvartersmark för bostadsområden i detaljplan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1615 av Roger Hedlund m.fl. (SD):

45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda beredningsplanering och översyn av regelverket och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda en nationell handlingsplan för krisberedskap inom stadsbyggnadsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1623 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam nationell styrning och ett statligt övergripande ansvar i en pandemisituation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1819 av Isak From och Helén Pettersson (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör fortsätta upphandla privata helikopterföretag för skogsbrandsbekämpning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1968 av Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skredrisken i Götaälvdalen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1976 av Johan Hultberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Kustbevakningen i uppdrag att bistå Transportstyrelsen i kontrollen av sjöfartens efterlevnad av svavelförordningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2027 av Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att MSB bör uppdras att meddela likvärdiga föreskrifter om brandskydd för särskilda boenden och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2028 av Per Ramhorn m.fl. (SD):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en gemensam nationell styrning och övergripande ansvar i en pandemisituation och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2052 av Hanna Westerén (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur man kan stimulera offentliga och privata aktörer att ordna säkra möten och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2218 av Thomas Morell m.fl. (SD):

41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utföra fler kontroller av farligt gods och tillkännager detta för regeringen.

76. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att terrorsäkra infrastrukturen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2245 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga huruvida samtliga statliga, regionala samt kommunala myndigheter och organisationer som arbetar med krisberedskap ska åläggas att införa telekommunikationssystemet Rakel och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2247 av Lars Hjälmered (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en beredskapsplan för transporter och mobilitet i händelser av kris och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2253 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att öka samordningen och slå samman Kustbevakningen och gränspolisens till en enhet med en gemensam styrning och budget och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2279 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brandberedskapen för skogsbränder måste höjas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige behöver se över sin brandbekämpningskapacitet med fler flygplan och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2281 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa en skyddsrumavgift i syfte att öka antalet skyddsruminspektioner och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2286 av Marléne Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modernisera krisinformationen exempelvis genom att implementera EU-Alert för att stärka den svenska beredskapen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2287 av Anders Hansson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att införa ett krav på genomförd SMO-utbildning för att kunna bli heltidsbrandman och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2304 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skredrisken i Götaälvdalen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2315 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda behovet av skyddsrum samt fördelningen av kostnadsansvaret mellan staten och fastighetsägaren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2329 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om betydelsen av frivilligorganisationer för samhällets krishantering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2345 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ändra kravet på domarefarenhet i förordningen med instruktion för Statens haverikommission och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2433 av Jörgen Hellman m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att planera för produktion av strategiska produkter inom industrin i Sverige och inom EU och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2483 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att underlätta och förenkla tillståndsgivningen och regelverket för att bygga vatten- och branddammar i syfte att stärka vår brandberedskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2591 av Sofia Westergren (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att SOS Alarm får positionering av inkommande samtal som rutin och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att kriminalisera busringningar till 112 och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2657 av Maria Nilsson (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur myndigheters operativa förmåga kan stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2718 av Karin Enström (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka användningen och registreringen av samt tillgängligheten till hjärtstartare och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2746 av Pia Steensland m.fl. (KD):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationell styrning vid kris och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2758 av Ann-Sofie Alm (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Kustbevakningen möjlighet att använda drönare i all sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2768 av Ann-Sofie Alm (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brandstationer med tillhörande anläggningar, områden och andra objekt ska klassas som skyddsobjekt i enlighet med skyddslagen (2010:305) och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2775 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vidta åtgärder för att, i enlighet med SOU 2012:48 Maritim samverkan, överföra huvudmannaskapet för sjö- och flygräddningen från Sjöfartsverket till Kustbevakningen samt att överföra sjö- och flygräddningens helikoptertjänst till Försvarmakten och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Sjöfartsverkets helikoptrar viss beredskap för skogsbrandsläckning och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att MSB och länsstyrelserna får i uppdrag att stödja kommunernas

förebyggande arbete genom att ta fram riskhanteringsplaner för att hantera torka och vattenbrist och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2808 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda om gemensamt definierade nyckeltal bör tas fram på riksnivå för uttryckningstiderna för polis, ambulans och brandkår och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2838 av Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt Åsebol (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga hur tillgången på deltidsbrandmän kan ökas och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2928 av Peter Helander m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjligheten till en nationell krisfond som exempelvis kan användas till att ersätta drabbade skogsägare bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2942 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s roll och mervärden för att hantera gränsöverskridande kriser och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2944 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla svensk räddningstjänst på ett sätt som gör att människors tillgång till trygghet och säkerhet är likvärdig runt om i landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en specialistutbildning för brandmän i skogsbrandsbekämpning och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behörighetskrav och anpassa brandstationer så att kvinnor i större utsträckning vill söka sig till brandmannayrket och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ändamålsenligheten och vid behov revidera ansvars-, närhets- och likhetsprinciperna och tillkännager detta för regeringen.

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta krisberedskapens samverkansområden med en planering utifrån sektorer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statlig krisledning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3036 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta rekryteringen av personal till landets räddningsvärn och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3038 av Annicka Engblom (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att, i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner, utarbeta nationella krav för brandmän och deltidsbrandmän och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3068 av Anna Sibinska (MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om finansieringsfrågan och genomförande av framtida portar i Göta älvs mynning och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3097 av Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av krisberedskapen i Sverige för att tydligt identifiera ansvar och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3297 av Johan Forssell m.fl. (M):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att införa möjligheten att larma 112 via sms och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3302 av Johan Forssell m.fl. (M):

26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre tillsyn och kontroll av sprängmedel och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa krav på DNA-märkning av kommersiella sprängmedel och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3350 av Jessica Rosencrantz m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att livsmedelsproduktionen ska fortsätta att klassas som samhällsviktig verksamhet också efter att coronakrisen är över och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3367 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en stark svensk krisberedskap och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3445 av Hans Wallmark m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s civilskyddsmekanism och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3446 av Pål Jonson m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om räddningstjänstens personalförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten till statligt stöd för skogsbrandsbevakning och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur frivilliga kan meranvändas i krisberedskapen och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av Kustbevakningens roll och uppgifter och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3447 av Pål Jonson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa möjligheten att sprida bilder på skyddsobjekt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3469 av Maria Stockhaus m.fl. (M):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre samordning avseende sjö- och flygräddning mellan stat, ideell organisation, region och kommun och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3484 av Lars Hjälmered m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att initiativ bör tas för ett gemensamt europeiskt godkännande av kärnkraftverk

och komponenter till kärnkraftverk för att värna säkerhet och kostnadseffektivitet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3666 av Aron Emilsson och Charlotte Quensel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över resursbehovet och långsiktigt säkra Göta älvdalen mot skred och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2**Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet**

Motion	Motionärer	Yrkanden
21. Motioner som bereds förenklad		
2020/21:207	Michael Rubbestad (SD)	
2020/21:457	Kerstin Lundgren (C)	
2020/21:608	Per Schöldberg och Helena Lindahl (båda C)	1 och 2
2020/21:644	Adam Marttinen m.fl. (SD)	15 och 18
2020/21:727	Martin Kinnunen m.fl. (SD)	4
2020/21:877	Roger Richthoff m.fl. (SD)	32, 37 och 43–45
2020/21:936	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2020/21:1337	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2020/21:1380	Marléne Lund Kopparklint och Betty Malmberg (båda M)	
2020/21:1478	Abraham Halef och Ingela Nylund Watz (båda S)	
2020/21:1482	Mats Wiking (S)	
2020/21:1484	Mattias Jonsson och Gunilla Carlsson (båda S)	
2020/21:1819	Isak From och Helén Pettersson (båda S)	1
2020/21:1968	Camilla Waltersson Grönvall och Sten Bergheden (båda M)	
2020/21:1976	Johan Hultberg (M)	
2020/21:2027	Ann-Christine From Utterstedt m.fl. (SD)	18
2020/21:2218	Thomas Morell m.fl. (SD)	76
2020/21:2245	Anders Hansson (M)	
2020/21:2253	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2279	Sten Bergheden (M)	1 och 2
2020/21:2281	Anders Hansson (M)	
2020/21:2286	Marléne Lund Kopparklint och Sten Bergheden (båda M)	
2020/21:2287	Anders Hansson (M)	
2020/21:2304	Sten Bergheden (M)	
2020/21:2315	Boriana Åberg (M)	

2020/21:2345	Boriana Åberg (M)	
2020/21:2591	Sofia Westergren (M)	1 och 2
2020/21:2718	Karin Enström (M)	
2020/21:2808	Magnus Oscarsson m.fl. (KD)	85
2020/21:2838	Elisabeth Björnsdotter Rahm och Ann-Britt2 Åsebol (båda M)	
2020/21:2928	Peter Helander m.fl. (C)	1
2020/21:2944	Daniel Bäckström m.fl. (C)	1, 2 och 9
2020/21:3038	Annicka Engblom (M)	
2020/21:3068	Anna Sibinska (MP)	
2020/21:3097	Ann-Sofie Lifvenhage och Lotta Finstorp (båda M)	
2020/21:3302	Johan Forssell m.fl. (M)	26 och 27
2020/21:3446	Pål Jonson m.fl. (M)	3 och 4
2020/21:3447	Pål Jonson m.fl. (M)	4
2020/21:3469	Maria Stockhaus m.fl. (M)	10
2020/21:3666	Aron Emilsson och Charlotte Quensel (båda SD)	